

06

November 2007
Årgang 143

budskabet

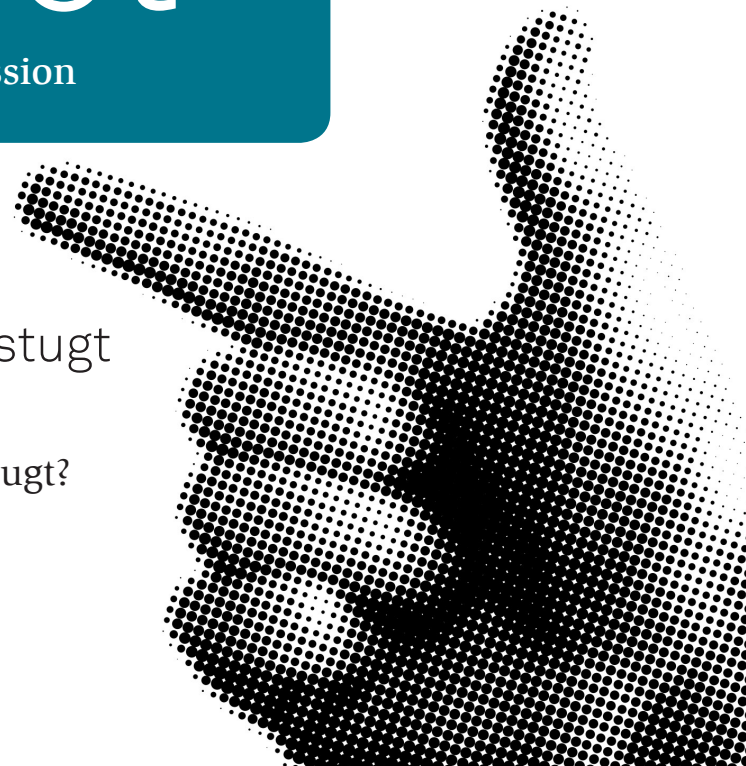
Tidsskrift for bibelstudium, trosliv og mission

Tema | Formaning og menighedstugt

Ukrudtet og hveden

Hvad siger Ny Testamente om menighedstugt?

Når formaningen ikke kommer frem...

indhold;

leder

02 Ukrudtet og hveden

tema

04 Når formaningen ikke kommer frem...

06 Folkekirke, frimenighed
– og formaning

09 Formaning

14 Hvad siger Ny Testamente
om menighedstugt?

17 Kirketugt i kirkens historie
og i vore dage

andre artikler

21 Tekstkritik og bibeltillid:
Gammel Testamente

24 Christian Møller – 100 år
efter hans død

horisont

28 Person i GT fundet på
gammel kvittering

29 Er det let at være en kristen?

30 Emerging church

bøger

31 Fællesskab ifølge Paulus

32 Med korset i fokus

33 Kristusliv

oversigt

34 Indholdsoversigt 2007

ISSN 0901-4802

www.budskabet.dk

Budskabet udkommer seks gange om året:

Januar, marts, maj, juli, september og november.

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke nødvendigvis redaktionens synspunkter, men redaktionen er ved deres optagelse ansvarlig for, at holdninger og synspunkter må kunne rummes inden for det, som LM står for.

Eftertryk, kopiering og citering er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Design Chr Rahbek Olsen / Amalie Pug, Poulsen

Tryk Øko-Tryk

Pris Abonnement 225 kr.

Unge under uddannelse 130 kr.

Udgiver og ekspedition

Luthersk Mission

Industrivænget 40, 3400 Hillerød

tlf. 4820 7660

dlm@dlm.dk

www.dlm.dk

Redaktion

Alex Dahl Karlsen, projektleder (redaktør)

Park Alle 31, 6880 Tarm. karlsen@dlgmail.dk

Flemming Bak Poulsen, forlagsleder, København
(redaktionssekretær)

Mikkel Vigilius, bibelskolelærer, Hillerød

Lene Due Madsen, lærer, Gudhjem

Inge Bøgel Lassen, lærer, Aalborg

Christian Haahr Andersen, præst, Herning

Ukrudtet og hveden

AF ALEX DAHL KARLSEN

Jesus fortalte dem en anden lignelse: 'Himmeriget ligner en mand, der såede god sæd i sin mark. Mens folkene sov, kom hans fjende og såede ukrudt i hveden og gik sin vej ... Lad blot begge dele gro side om side indtil høsten' (Matt 13,24-25.30).

Ifølge Jesus kommer det ikke til at gå sådan i denne verden, at "kalven og ungløven græsser sammen", eller at "spædbarnet kan lege ved slangens hule" (Es 11,6.8). Det er ikke fred og harmoni vi møder i denne lignelse om marken, altså verden. Med Jesu udtryk vil den gode sæd og ukrudtet *gro side om side indtil høsten*.

Så længe denne verden består, er Guds rige og Djævelens rige ikke to fysisk adskilte størrelser. Det er først i dødsriget, at der lægges en afstand mellem pinestedet og 'Abrahams skød'. *For det første* er det muligt at komme fra Djævelens rige til Guds rige, det er omvendelsen. På samme måde er det muligt at komme fra Guds rige til Djævelens rige, det er frafaldet. *For det andet* kan der komme nogle 'indsnegnede falske brødre', 'civile agenter' fra Satans

rige, der infiltrerer de troendes forsamlinger og spreder ufred og forvirring. *For det tredje* betyder læren om syndefaldet, at Satan har en forbundsfælle inden i mig. Selv om jeg tror på Jesus, har jeg stadig denne lyst til det modsatte af Guds vilje.

Dette grundvilkår gør jeg vel i at forholde mig til: Når verdens børn og Guds børn lever side om side, hvorfor skulle de så ikke også gøre det i den kristne menighed? Vi må derfor ikke blive overraskede, når vi møder falske kristne eller falsk lære iblandt os. Jeg må heller ikke blive overrasket, når jeg opdager hvor nær synden ligger mig. Og jeg må heller ikke blive overrasket over min fascination af den falske lære, som vil have mig bort fra Jesus som den korsfæstede.

Hvordan opdager vi den falske lære og det falske liv iblandt os? Her må vi standse op ved lignelsen igen. Pointen er *ikke*, at vi ikke kan skelne mellem ukrudtet og hveden. Høstfolkene kunne jo sagtens se, at hveden ikke længere var alene på marken. Og bonden modsagde dem ikke. Der *var* både hvede og ukrudt. Alle kunne se det! Pointen er heller ikke, at vi ikke skal reagere på denne situation. Bibelen taler jo i andre sammenhænge om, hvordan vi

Et grundvilkår; Når verdens børn og Guds børn lever side om side, så gør de det også i den kristne menighed.

.....

skal forholde os til personer i menigheden, som er faldet i synd, eller om at der er falske brødre eller falsk lære iblandt os. Paulus f.eks. skelner imellem, hvordan vi skal forholde os til utugtige i menigheden og i verden (1 Kor 5,9-13): "Er det da min sag at dømme dem, der står udenfor? Er det ikke dem, som er indenfor, I skal dømme?" (v.12).

Derfor kan der godt være en pointe i, at vi skal passe på med at være for nidkære med 'den åndelige Round Up'. Hvorfor det? Hvorfor kan mine forsøg på at rense ud i den kristne menighed få så fatale følger, at også 'hveden' kan blive rykket op, dvs. at sande troende kan miste troen? I min iver for den rene menighed kan jeg let glemme det grundvilkår, jeg selv lever under: Syndefaldets konsekvenser. Det er så utroligt let at udvikle et skarpt syn for de andre synderes fald og tvivlsomme lære, at jeg ikke længere har blik for, at jeg i grunden kun er med i Guds rige, fordi Jesu blod renser mig for al synd. Når jeg har dette skarpe blik for andres problematiske liv eller lære, risikerer jeg, at jeg samtidig ser uklart på mig selv og de andre troende. Jeg ser også ret uklart på, hvad Jesus har gjort, og hvad jeg formår og ikke formår. Det er derfor, Jesus taler om splinten og bjælken og hvordan det går, når en blind skal lede en blind.

Jeg kan let komme til at forveksle de andres uklarhed og forvirring samt forskellige betoning af evangeliet med systematisk falsk lære. Jeg kan let komme til at forveksle et fald i en eller anden synd med frafald fra troen.

Betyder det, at vi bare skal lade fem og syv være lige, og holde os fra kampen for den rette lære eller fra menighedstugten? Bibelen opfordrer os til noget andet, og det er den problemstilling, nærværende temanummer tager op. For det har også konsekvenser, når jeg ingenting gør og lader den falske lære være uimodsiget eller

lader den faldne fortsætte sit syndige liv. For synd og falsk lære smitter jo. At det er svært at gøre det rigtige, er Henrik Hadbergs vidnesbyrd et godt eksempel på. Han er ikke alene, men sætter i grunden ord på manges smertelige erfaringer.

Så kan det også være nyttigt at se på tidligere generationers erfaringer. Det har Patrick Toräng gjort i sin artikel. Desuden er det tankevækkende at læse Ebbe Kaas' artikel om en væsentlig problemstilling fra Christian Møllers tid: Havde LM nok i arven fra Rosenius eller måtte der den nye inspiration til, som bl.a. kom fra USA? Artiklen har nok sin holdning til den inspiration, der kom udefra, men den giver ingen færdige svar på spørgsmålet om, hvordan situationen skulle håndteres, men overlader svarene til læseren. Man kan læse artiklen som et lærestykke i, at en forening aldrig er 'færdig', har vundet evangeliet en gang for alle. Man kan også læse artiklen som en lærerig case: hvad gjorde Møller? Hvad gjorde de, der var bekymrede for den lære, som fulgte med inspirationen udefra?

Historien er vigtig, for vi kan lære af den. Vi ser nemlig, at det er et grundvilkår, at hveden invaderes af ukrudt. Men vi ser også, at det ikke er ligegyldigt, hvordan vi responderer på ukrudtet – den falske lære eller det problematiske levned. I temaartiklerne møder vi både kaldet til læremæssig klarhed, klarhed i undervisningen om det kristne liv og kærligheden og barmhjertigheden mod synderne. De to ting udelukker ikke hinanden. Formålet med den læremæssige og etiske klarhed er at hjælpe os til at finde vej, så vi ikke bedrages og føres vild. Formålet med menighedstugten er ikke at foregribe den endelige dom, men at kalde synderen til omvendelse og give hjælp til resten af menigheden.

God læselyst!

Når formaningen ikke kommer frem...

AF HENRIK HADBERG

.....

Jeg hører til i gruppen af mennesker, som ikke har det nemmest ved at komme med en formaning. Jeg synes simpelthen, at det er svært. Noget af min historie er, at jeg en overgang i mit liv blev forsøgt tromlet af et menneske. Og det ønsker jeg simpelthen ikke at gøre overfor andre mennesker. Det er en af grundene til, at jeg nogle gange viger uden om det at formane.

Jeg er helt med på, at det at formane og det at "tromle" er to forskellige ting. Men de kan blandes sammen. Man kan træde på andre under dække af fromme formaninger. Og den vigtige formaning kan have karakter af at tromle.

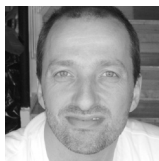
En anden grund til manglende formaning er den åndskamp, jeg

står i. Satan ønsker ikke formaningen frem. Og kan han ikke få mig til at formane på en forkert måde, ja så vil han forsøge at hindre, at jeg overhovedet formaner.

For mig sker det blandet andet ved indskydelser som:

Har du nådegave til det? (Rom 12,8). Nej, det tror jeg faktisk ikke, jeg har. Og det kan i mit liv blive en undskyldning for, at jeg ikke udøver det almene kald til formaning, som alle kristne har.

"Se til, brødre, at der aldrig i nogen af jer skal være et ondt, vantro hjerte, så der sker frafald fra den levende Gud, men forman hinanden hver dag, så længe der er noget, der hedder »i dag«, for at in-

Henrik Hadberg f.1966

Uddannet bygningsingeniør 1992, Pionermissionær i LM med særligt ansvar for menighedsplantning. Tidligere teenagesekretær og internetevangelist. Prædikant i LM.

.....

gen af jer skal blive forhærdet ved syndens bedrag.” (Hebr 3,12-14)

Han ved jo godt i forvejen, at det han gør, er forkert. Måske ved han det, måske ikke. Og så er der noget med syndens bedrag. Det kan jo fuldstændig snyde et menneske, som jeg troede stod med benene solidt plantet i Guds ord. Og derfor må jeg i broderkærlighed hjælpe.

Det må en der er ”tættere på” gøre. Ja, undskyldninger kan jeg godt finde på. Og så lader jeg tingene ligge.

Jeg gider ikke. En seriøs formaning tager jo tid og kræfter. Det handler jo lidt om, at jeg følges med min bror et stykke af vejen. Også forbønnen tager tid. Og hvad hvis han bliver sur på mig? Det er vist nemmere at lade være.

Resultatet er, at jeg i flere konkrete tilfælde har gået ”som katten om den varme grød”. Jeg vidste, at der var noget galt. Et menneske var kommet ud i noget forkert. En ”bror” eller ”søster” var på vej væk fra Jesus. Men jeg gjorde ingenting. Jo, selvfølgelig bad jeg for situationen – men ikke for meget, for så mindede Helligånden

mig jo bare om min opgave.

Måske forsøgte jeg at få et tema eller en tekst på til en prædikant, som kunne være til hjælp. Selvfølgelig uden at der blev nævnt navne. Og formaningen, der sker gennem forkyndelsen, er jo en vigtig del af menighedens liv.

Måske forsøgte jeg også en personlig samtale. Men modet glippede, og samtalen blev til en overfladisk snak om vind og vejr, hvordan har du det, eller hvad der nu var naturligt.

Men den personlige formaning sprang jeg stadig over.

Jeg svigtede. Kortere kan jeg ikke udtrykke det. Mulighederne blev forpasset. Tidsrummet for formaningen har nemlig ofte en begrænsning. På et tidspunkt bliver det i en del tilfælde for sent. Det er smertefuldt at sidde tilbage, når det er blevet for sent. Hvorfor gjorde jeg dog ikke noget? Hvorfor var jeg fejl? Hvad kan jeg nu gøre? Hvordan kan jeg nu hjælpe ham, jeg skulle have formanet? Jo, spørgsmålene er mange. Og svarene har jeg ikke...

En bøn kan altid bedes. Både for den jeg undlod at formane og for mig selv.

”Gud vær mig synder nådig”. Gad vide om det også er for sent...

Folkekirke, frimenighed – og formaning

AF NIELS JØRN FOGH OG BIRGER REUSS SCHMIDT

Folkekirkepræst i Lindehøj Kirke, Niels Jørn Fogh (NJF), og ældsterådsmedlem i Hillerød Frimenighed, Birger Reuss Schmidt (BRS), giver hver deres bud på spørgsmål om formaning og menighedstugt.

Hvem har ansvaret for at formane?

BRS: For det første: Det har ethvert Guds barn. Menigheden er Kristi legeme på jord. Den er en organisme, hvor vi er sat sammen og har brug for hinanden, som Paulus underviser om det i 1 Kor 12-14. Derfor opfordres vi også til, at vi skal tage os af hinanden (1 Kor 12,25).

For det andet: Der skal formanes i prædikenen. Jeg tror ikke, der er nogen tvivl om, at formaning har en forbeskeden plads

i forkyndelsen i dag. Det er tankevækkende, at formaningerne fylder ca. halvdelen af Paulus' breve. Dermed være ikke sagt, at de også skal fylde halvdelen af forkyndelsen i dag, men den konkrete formaning og vejledning til at leve det kristne liv har generelt for lidt plads (Se f.eks. Kol 3,16; 2 Tim 4,2 og Tit 2,6.15).

For det tredje: I sidste omgang er det menighedens hyrde(r), der har ansvaret for formaning. Hyrdens opgave er at føde, lede og værne hjorden, og heri ligger også opgaven med at formane, hvis et medlem af menigheden lever i åbenlys modstrid med Guds vilje. Det er en pointe, at hyrden ikke står alene med opgaven. Der, hvor formaning har sin naturlige plads i forkyndelsen, i mindre grupper og på tomandshånd vil behovet for en speciel indsats fra menighedens ledelse være mindre. Omvendt: Når tingene går i hårknode, kan det være nødvendigt at handle. Ellers tager vi ikke

En vigtig balance; Vi må forvalte vort ansvar for formaninger og kirketugt på en sådan måde, at det ikke kommer til af skygge for evangeliet.

Guds ord alvorligt.

NJF: Jeg kan tilslutte mig Birgers understregning af formanin- gens centrale plads i bibelen. Men samtidig er det forståeligt, at konkrete formaninger til et helligt liv har en beskeden plads i en folkekirkemenigheds praksis. Dels er der ved en folkekirkelig gudstjeneste ofte mange mennesker, som ikke oplever sig forpligtet på de bibelske formaninger. Dels er der blandt mange folkekirkepræster et grundlæggende syn for idealet om, at der skal være højt til loftet og plads til alle. Og det er et godt ideal! For det udspringer af helt centrale passager i bibelen. "Således elskede Gud verden ...!" (Joh 3,16) Eller Jesu indbydelse: "Kom hid til mig alle I, som ..." (Matt 11,28).

Får de konkrete formaninger en for stor plads ved søndagens gudstjeneste, er jeg nervøs for, at vi ender der, hvor mennesker bliver så bange for vores moralske holdninger, at de slet ikke tør komme til os for at få hjælp. Vi risikerer dermed, at talen om menighedstugt og disciplin i menigheden gør det endnu sværere for søgende syndere at nærme sig menighedens fællesskab. Vi må altså forvalte vort ansvar for formaninger og kirketugt på en sådan måde, at det ikke kommer til af skygge for evangeliet.

Og det er faktisk ikke så enkelt: Nogle gange kan jeg f.eks. godt tænke, at jeg gennem mit nej til vielse af fraskilte kan være med til at fastholde mennesker i en syndig livsstil. Hvorfor kan jeg ikke vie to mennesker, som har boet sammen i 10 år og har to børn sammen? Skal jeg virkelig opfordre dem til at bryde deres forhold, fordi den ene har været gift før? Situationen er slet ikke så tænkt endda!

Hvad er forkyndelsens rolle?

NJF: Birger peger på en vigtig udfordring: Foraningernes

manglende plads i forkyndelsen. Når det gælder formaningen i en folkekirkelig menighedssammenhæng er der imidlertid et problem. Jeg har i hvert fald ikke særligt gode erfaringer med konkrete formaninger – f.eks. om det syndige i at flytte sammen før ægteskabet – ved en almindelig søndagsgudstjeneste med mange kirkefremmede deltagere!

Men det betyder ikke, at der ikke skal formaneres i en folkekirkemenighed. Jeg er enig i, at svigter vi her, svigter vi Guds ord. Hvordan kan vi gøre i praksis? En mulighed kunne være at tilbyde en undervisningsrække om De 10 bud – gerne som et åbent og offentligt tilbud. Det vil være klart for alle, at disse møder eller gudstjenester handler om, hvordan Gud ønsker, at vi skal leve.

Hvornår skal man gribe ind? Hvornår menighedstugt og hvordan?

BRS: Jeg vil sige: Når et menneske lever i åbenlys modstrid med Guds ord. Jesus taler i Matt 18 helt generelt om situationer, hvor en bror har forsyndet sig og ikke vil erkende sin synd.

For mig har det altid været en vigtig ledetråd at forstå menighedstugten som et middel for dem, der er på vej ud af menigheden, fordi de lever i synd. Hvorimod jeg mener, at vi skal vise stor langmodighed mod dem, der er på vej ind i menigheden – måske fra et "rodet liv" – og som måske endnu ikke er kommet til personlig tro. Formålet med menighedstugten er at hjælpe et menneske til omvendelse, men også at indskærpe Guds folk, at vi må tage synden alvorligt.

NJF: Det er min personlige erfaring, at der er en utrolig stor berøringsangst med hensyn til en åben og ærlig samtale omkring konkrete problemer. Og dette gælder over en bred front. Jeg har hørt mennesker udtrykke skuffelse, fordi ingen spurgte direkte: ➤

Niels Jørn Fogh

Cand.teol. fra Århus Universitet.
Sognepræst i Lindehøj Kirke siden 1988.
Tidligere ansat i KFS i Århus.

Birger Reuss Schmidt f. 1958

Cand.teol. 1986. Jobcenterchef.
Prædikant i LM, Medlem af ældsterådet
i Hillerød Frimenighed

”Hvorfor ser vi dig så sjældent i fællesskabet?” Hebræerbrevets forfatter var ikke bange for at sætte ord på netop denne formaning: ”Lad os ikke svigte vor egen menighedsforsamling, som nogle har for skik!” (Hebr 10,25).

Jeg mener også, det er vigtigt, at vi indleder en samtale på et tidligt tidspunkt. I høflighedens navn – og i bekymringen for at såre hinanden – venter vi ofte alt for længe, inden vi tager en personlig samtale. Vist skal der gribes ind, når mennesker lever i åbenlyst synd. Men meget kan opnås, hvis vi på et tidligere tidspunkt er mere opmærksomme på faresignalerne.

Hvornår kan man genoptage synderen i menigheden igen, og hvordan skal det evt. finde sted, praktisk?

NJF: Når Jesus i Matt 18 taler om, at broderen, der ikke vil lytte til formaningen og omvende sig fra synden, i dine øjne ”skal være som en hedning og en tolder”, må der være tale om en form for offentlig udstødelse af menigheden. (Kirketugt begynder dog i det skjulte, med at en bror formaner en anden bror under fire øjne). Paulus taler om det samme i 1 Kor 5,1-5. Bibelen taler også om, at genoptage synderen i menigheden. Her må der være tale om en offentlig og synlig genoptagelse. Se 2 Kor 2,5-12, hvor han opfordrer til at tilgive den bror, der har forsyndet sig. Men hvordan i al verden bruge disse bibelske tekster i en folkekirkemenighed? Det er mildt sagt ikke så enkelt. Mit bud skal igen være, at forkyndelsen må være tydelig. Vi må give klart udtryk for, hvad vi f.eks. forventer af vore ledere (Hos os arbejder vi netop nu på at udarbejde etiske retningslinjer for dem med lederansvar i

kirkens børne- og ungdomsarbejde). Når nogle så går imod menighedens bibelfunderede retningslinjer, må vi tage en personlig samtale under fire øjne. Hjælper det ikke, må vi inddrage flere i samtalen. Hjælper det heller ikke, må vi fratage vedkommende det lederansvar, der er ham eller hende betroet. Det gør ondt! Meget ondt! Det er virkelig ikke behageligt at sige til en leder, der ønsker at fortælle børnene om Jesus, at han ikke kan være leder, så længe han bor sammen med sin kæreste.

Betyder en sådan beslutning så, at vedkommende ikke længere er velkommen til gudstjeneste eller i bibelkredsen? Vi drager i hvert fald ikke disse konsekvenser hos os. Skulle vi gøre det, hvis vi skal være tro imod Bibelen?

I praksis vil en genoptagelse i fællesskabet være lig med, at vedkommende på ny indsættes i tjenesten.

BRS: Jeg forstår godt ”det folkekirkelige ideal”, som Nils Jørn nævnte tidligere. Det er forhåbentligt også frikirkernes og frimenighedernes vision, at vi skal kunne inkludere syndere. Ingen ønsker at skygge for evangeliet!

Men som jeg ser det, er et af folkekirkens store problemer netop, at ”det folkekirkelige ideal” bliver rendyrket på en måde, så skellet mellem kirken og verden reelt opløses. Derfor hører vi aldrig (?) om dåbsvægring eller kirketugt, hvor mennesker nægtes adgang til nadveren og derfor er det også vanskeligt med formaningsforkyndelsen.

Jeg er helt enig i, at det er uhyre vanskeligt at føre kirketugt i praksis. Det gælder også i en frimenighed, men det er for mig at se nærmest umuligt i en folkekirkesammenhæng, hvor menigheden jo pr. definition består af alle døbt.

Formaning

AF PER MUNCH

Formaning er ikke det mest opmuntrende ord, der findes. Det forbindes ofte med en mørk og svunden tid og er desuden så følsomt og betændt, at man næsten kun kan nærme sig dette emne med de mest blide listesko.

Det kan skyldes, at man er blevet formanet på en måde, som man tager afstand fra, eller måske har man selv forsøgt at formane og oplevede, at det gik helt galt. I den situation er det nærliggende at tænke: "Det skal jeg nok holde fingrene væk fra en anden gang". Dermed går man fra den ene grøft og lige over i den anden. Men på vejen stod der er skilt, som man bare ikke fik læst: "Den, der elsker formaning, elsker kundskab, den, der hader retledning, er et fæ." (Ordsp 12,1). Hvad siger Guds ord om formaning? Er det egentlig så mørkt, gammeldags og fordømmende, som det så ofte bliver beskrevet?

Jeg vil begynde et helt andet sted

For en del år siden var jeg til fodboldkamp med vores søn. Træne-

ren for dette microputte-hold gav på et tidspunkt en klar skriftlig melding til alle os forældre ved sidelinjen: "I må godt råbe, men I må kun råbe og sige noget positivt fra sidelinjen, aldrig noget negativt til børnene, aldrig korrektioner og udtryk for skuffelser og vrede." Det blev virkelig efterlevet kamp efter kamp. Men engang skete der så det under en kamp, at dommeren lavede en fejlbedømmelse uden lige, og vores træner råbte med det samme. Da det blev halvleg, løb vores træner umiddelbart ind til dommeren og talte med ham, og da træneren kom tilbage til sidelinjen, spurgte nogle forældre nysgerrigt: "Nå, hvad sagde du til ham?". Træneren svarede: "Jeg sagde undskyld, fordi jeg havde råbt efter ham."

Jeg er stolt af en sådan træner. Ham vil jeg gerne tage ved lære af. Han lagde en klar linje, men han var også parat til at sige undskyld, da han havde handlet overilet. "Jeg sagde undskyld." Det var med henblik på børnenes bedste, at han lagde denne klare linje om kun at opmuntre børnene. Vi måtte ikke tage modet fra dem. Nogle år senere løb jeg maratonløb i Københavns gader. Det lærte jeg også meget af; blandt andet lærte jeg noget om opmuntring. ➤

Om tonen i formanings; Der er et tugtende aspekt i formanings, men det egentlige er opmuntring.

Når man når ud på den anden side af 30 km. mærket, så er man godt brugt. Stort set alle ens ressourcer er brugt op. Det er tydeligt for enhver. Tilskuerens opgave er da at opmuntre for at give løberne kræfter til det sidste stykke. Men det værste man kan sige til en træet løber er: "Tag dig sammen" eller "Kom nu". Det kan man som løber ikke klare at høre, for det har man gjort til fulde. Opmuntringer lyder mere i retning af: "Godt", "Flot løbet", "Du ser godt ud" osv. Og når man så hører tonerne af glad musik lidt længere fremme af vejen, så giver det lidt ekstra kræfter. Hvor vil jeg mon hen med dette? I sporten, på arbejdspladser og i samfundet i det hele taget kender man til fulde til det med at formane og opmuntre hinanden. Det skal gøres, men det er ikke lige meget, hvordan det bliver gjort.

Hvad er formanings?

Meningen med at formane er at vejlede, opmuntre og trøste. Betydningen af det græske hovedord (parakaleå) for formanings er: *at kalde til sig, opmuntre, påminde og trøste*. Ofte forbindes formanings netop med tugt og et vredt ansigt, dyb stemme og løftet pegefinger. Og der er rigtig nok et tugtende aspekt i formanings, men det egentlige er opmuntring. Det kommer meget klart frem i Paulus' formaningsafsnit. Tonen er her mild, kærlig, trøstende og fyldt med opmuntrende ord, ligesom en træner til idrætsudøveren.

Det kunne der gives mange eksempler på, men jeg nøjes med et par stykker. Til menigheden i Thessalonika sagde Paulus, at han "... formanede og opmuntrede og tilskyndede hver eneste af jer til at leve, som Gud vil det ..." (1 Thess 2,12). Til Korinthermenigheden sagde han: "Jeg, Paulus, formaner jer ved Kristi mildhed og sagtmodighed... Jeg beder til ..." (2 Kor 10,1-2).

Formanings er retledning og vejledning præget af kærlighed og omsorg.

Tonen bag formaningerne er mildhed og sagtmodighed.

Målet med formanings er, at vi skal forblive hos Jesus og ikke komme bort fra ham.

Hos Jesus har vi mødt omsorg og kærlighed. Det er denne ægte, varme omsorg og kærlighed, vi møder hinanden med i formanings. Sagt med Paulus' ord: "Ham (Jesus) forkynder vi, og vi formaner enhver og belærer enhver med al visdom for at føre ethvert menneske frem som fuldkomment i Kristus" (Kol 1,27-29).

Er det nødvendigt at formane?

Er det overhovedet nødvendigt med formanings? Er jeg for min egen del villig til at lade mig formane af andre? Af min nærmeste kammerat f.eks.?

Man hører undertiden at kristendommen er en privatsag. Men det er simpelt hen forkert. Den kristne tro er en personlig sag, men det er ikke en privat sag. For det at være kristen er jeg sammen med andre – jeg hører til i en menighed. Jeg er døbt ind i et fællesskab, og jeg er et lem på Kristi legeme sammen med mange andre lemmer. Det er ikke en privatsag at være lem på et legeme, men det er et fællesskab. Lider et lem, så lider alle lemmer, glæder et lem sig, glæder alle lemmer sig.

Derfor angår andres overtrædelser, lidelser og glæder mig i allerhøjeste grad. Det hører vi om i Gal 6,1-2: "Brødre, hvis et menneske gribes i en overtrædelse, skal I, som har Ånden, hjælpe ham til rette med mildhed; og se til, at du ikke selv bliver fristet! Bær hinandens byrder, således opfylder I Kristi lov."

Hvad lærer vi her om formanings?

- Hvis en falder eller står i fare for at falde, da skal vi gribe ind.

Ligegyldighed; Hvis man ikke praktiserer kirketugt, er det et udtryk for, at man er ligeglad med menneskers evige skæbne.

- Det skal ske med mildhed.
- Mens man hjælper, skal man se til, at man ikke selv bliver fristet og falder.

Hele NT er fyldt af disse klare tilskyndelser til, at vi tager os af hinanden og formaner hinanden. Se f.eks. 1 Thess 5,12-15: "Vi formaner jer, brødre, vejled dem, der ikke lever ordentligt, trøst de ængstelige, tag jer af de svage, vær langmodige med alle." Kristus elsker dette menneske og vil redde det. Derfor er formaning nødvendig.

Hvem skal formane?

Brødre skal vejlede brødre. Hvem ellers? Det er netop i menigheden, man kender hinanden og bedst kan hjælpe hinanden. Men det er samtidig også det, der er sværest for alle. For hvordan skulle jeg kunne formane andre, når jeg selv ikke er stort bedre, bliver det ofte indvendt. Og derfor lader man ofte være med at formane. Det er svært at formane, det må vi se i øjnene, men at lade være med at formane, når der er brug for det, det er ukærligt og egoistisk. Tænk om nogen undlader at formane mig, når jeg har brug for det. Det kan i sin yderste konsekvens føre til, at jeg kommer bort fra Gud.

Formaning foregår indbyrdes i den kristne menighed. Først og fremmest i forkyndelsen. Her lyder der en generel formaning. Så foregår det ved vores bibelkredse og ikke mindst ved frie samvær som vidnemøder. Ved vidnemøder er der blevet givet mange opmuntrende og formanende ord til trøst og vejledning. Men så er der også en mere konkret og individuel formaning. Der er tale om et menneske, som skal hjælpes til rette. Det vil normalt foregå på tomandshånd, men kan også være offentligt, hvilket f.eks. skete, da Paulus i et offentligt brev skrev: "Jeg formaner

Euodia og formaner Syntyke til at enes i Herren." (Fil 4,1-2). Men som oftest foregår en sådan formaning på tomandshånd. At formane andre kræver både indsigt i Guds ord og erfaring, men først og fremmest kærlighed. Der er nogen, der på en særlig måde har fået denne gave (Rom 12,8). Barnabas havde denne gave. Han kaldes "Trøstens (formaningens) søn" (ApG 4,36, se også ApG 11,22-24). Lederne i menigheden er på en særlig måde blevet betroet denne opgave at formane (Tit 1,9 og 2 Tim 4,2), men det gælder ikke bare lederne. Menigheden som helhed er kaldet til at tage vare på hinanden.

Når du formaner

Nogle enkle huskeregler kan være gode.

1. Bed om kærlighed til den person, du skal formane.
2. Gå direkte til vedkommende.
3. Ransag dine egne motiver for at gå til vedkommende.

Det er ikke sikkert, at man skal formane her og nu. Måske er din krop fyldt af så megen skuffelse og vrede, så det vil være langt bedre at vente lidt. For formaning gives i kærlighed, mildhed, langmodighed. Andre skal ikke blandes ind i det, ikke engang ved bedemøder. Den korteste og rigtige vej er den direkte til vedkommende.

Når du modtager formaning

1. Vær åben over for formaning, og gør det dermed let for andre at gå til dig.
2. Lyt og lad være med at gå i forsvarsposition.
3. Lær af formaningen.

Når du er villig til at lade dig belære under almindelige og normale omstændigheder, så er det lettere at komme til dig, hvis

Formålet med kirketugt; At ikke en eneste af disse små skal gå fortabt.

der er noget specielt, der brænder på. Når man bliver formanet, så kan man hurtigt høre det som en kritik, og med det samme løftes paraderne i selvforsvar. Men det bedste, man kan gøre, er at sænke paraderne. For sagen er, at vi alle kan falde i nogle synder og uvaner, som vi ikke selv rigtig mærker og erfarer.

Det er ikke alle, der er lige dygtige til at formane. Men i stedet for at kritisere selve formaningen og måden det sker på, så tag ved lære af formaningen. Lyt og prøv at forstå. Som regel er der i hvert fald noget sandt i det.

Når formaningen ikke høres eller modtages

Det er imidlertid ikke altid, at formaningen bliver modtaget godt, men derimod bliver afvist. Som konsekvens af denne afvisning kan det blive nødvendigt at øve kirketugt. Dvs. at man meddeler et medlem af menigheden, at vedkommende på grund af sin ubodfærdighed og sit liv i synden, nu ikke længere kan være medlem af menigheden.

Kirketugt forbindes af mange med straf og ubarmhjertighed. Tugthuset kommer med det samme op i ens tanker, og man kan slet ikke forestille sig, at vi i vor kristne sammenhæng skulle til at praktisere noget, der kunne føre tankerne tilbage til sådan noget gammeldags og snævert. Der findes mange misforståelser af kirketugt. Jeg vil gerne vende den om og sige, at det er udtryk for egoisme og totalt kærlighedsløst at afstå fra at praktisere kirketugt.

Hensigten med enhver sand kirketugt er at føre en person tilbage til Herren og hans nåde. Hvis man ikke praktiserer kirketugt, er det et udtryk for, at man er ligeglad med menneskers evige skæbne. Man viser den samme holdning som lejesvendene, der

flygter, når de ser ulven komme, og ulven kan da frit gå på rov blandt fårene.

Ikke en eneste af disse små skal gå fortabt

I Matt 18,15-18 hører vi om kirketugt. Det handler om noget, Jesus har befalet os at gøre. Det nævnes ikke bare som en mulighed, men befales os.

Afsnittet om kirketugt står i forbindelse med lignelsen om det vildfarne får. I v. 12-14 hører vi om en hyrde med 100 får, og et af fårene farer vild. Hyrden lader da de 99 blive tilbage og går ud og leder efter det vildfarne får. Og når han har fundet det, glæder han sig over det ene får, som blev fundet. Hyrden sætter med andre ord alt ind på at finde det vildfarne.

Konklusionen lyder da: Det er Guds vilje, at ikke en eneste af disse små skal gå fortabt (v. 14).

Og det er lige nøjagtig det, der er overskriften over kirketugt: Ikke en eneste af disse små skal gå fortabt.

Den kærlighed, Jesus viser ved at forlade de 99 og så lede efter det ene, er ikke en let og uforpligtende kærlighed, men det er en smertefuld kærlighed. Jesus gik, ledte, fandt og glædede sig. Kirketugtens mål er netop at lede, finde og glæde sig.

Kirketugt forbindes ofte med selve udelukkelsen af menighedens fællesskab. Men vi skal lægge godt mærke til, at selve udelukkelsen af menigheden eller af menighedens nadverfejring først er noget der sker som det 4. punkt i et forløb. Forud for dette har der været mange sjælesørgeriske samtaler, som vi bare ikke kender til.

1. v. 15. Hvis din broder forsynder sig imod dig.

Hvad så? Ja, hvad nu? Gå hen til ham og tal med ham på to-mandshånd. Du som har set det, du som ved noget, tal med ham.

Per Munch f. 1955

Cand.teol. 1984. Sognepræst i Nyker, Bornholm siden 2003.

Tidl. ansat som forkynder i Evangelisk Luthersk Missionsforening.

Hører han dig, så har du vundet din broder. Hører han dig ikke, så gå i gang med næste trin.

2. v. 16. Tag en eller to med dig.

Foreløbig er der bare én, der har kendt til sagen. For du har naturligvis hele tiden holdt din mund og ikke talt med andre om det. Du har hele tiden beskyttet ham ved ikke at nævne det for nogen anden. Men nu kalder du på hjælp fra en eller to personer - gerne folk vedkommende umiddelbart har tillid til. Nu går I til ham og forelægger ham synden, og syndens alvor. Falder denne samtale uheldigt ud, så følges det næste trin.

3. Bring det til menigheden.

Nu inddrages kirkens eller menighedens ledere og ældste. Først nu. Der tages igen nye initiativer for at bringe den faldne tilbage. Lykkes det ikke, så går vi ind på 4. trin.

4. v. 17. Så lad ham i dine øjne være som en hedning eller tolder.

Det betyder, at han ikke skal betragtes som en bror i det kristne fællesskab. Det betyder ikke, at han ikke kan få lov til at komme til møde/gudstjeneste. Men han har fået at vide, hvordan menigheden ser på ham. Det er ikke menigheden, der har stødt ham ud. Men menigheden har gjort det klart for ham, at han har stødt sig selv ud af Guds menighed. Det er blevet gjort synligt på jorden, hvad allerede var synligt og klart i Himmelen. Han er ikke et Guds barn. Han må fødes på ny, hvis han skal ind i Guds rige. For det, der bindes på jorden, skal være bundet i Himmelen (v. 18).

I 1 Kor 5 ser vi, hvordan disse ord blev anvendt i en konkret sag, hvor en mand i menigheden levede med sin fars hustru. Paulus bebrejder da menigheden, at den har været alt for passiv i denne situation. Paulus behandler altså denne synd ikke blot som mandens eget, men som menighedens problem.

Det store problem var altså, at menigheden accepterede, at der

var en i deres midte, der levede i synd. Sorgen over ham skulle altså have fået dem til at udstøde ham af menigheden, således at synderen kunne bringes til erkendelse og besindelse. Men deres stiltiende accept førte blot til:

- At synderen forblev i sin synd og til slut ville han havne i Helvedes ild.

- Folk uden for menigheden kunne se, at man tillod en sådan livsførelse i den kristne menighed, og dermed kunne de ikke mere drive mission. De havde mistet deres troværdighed.

- Denne stiltiende accept kunne føre til, at menighedens egne medlemmer begyndte at tage det let med synden.

Konklusionen i denne sag er, at synden er farlig. Den er ligesom en surdej, der gennemsyrer hele dejen. Synden er farlig, den vil nemlig gennemsyre hele menigheden. Og den er ikke mindre farlig, når man forsøger at skjule eller undskylde den.

Tænk på Himmelen

Det gælder om at nå Himmelen. Det er det, det hele drejer sig om. Lad os hjælpe hinanden på vej mod Himmelen. Jesus har sonet alle vores synder. Han har betalt. Der er ingen synd, der er så stor, at han ikke kan tilgive. Vi har alle brug for den samme nåde. Lad os derfor formane og opmuntre hinanden til at holde os til Jesus.

Hvad siger Ny Testamente om menighedstugt?

AF TORBEN KJÆR

Nedenfor bringes et uddrag fra bogen *Når menigheden sætter grænser* af lektor Torben Kjær (Dansk Bibel-Institut, 2001, 110 sider, nedsat til kun 30 kr.). Bogen er en gennemgang af de tekster i Ny Testamente, som taler om menighedstugt. Uddraget er taget fra det afsluttende kapitel, der enkelt og klart sammenfatter bogens centrale pointer og giver et godt overblik over NT's lære om menighedstugt.

Åbenlys og fastholdt synd

Menighedstugt praktiseres overfor åbenlys og bevidste syndere og vranglærere. Skellet mellem syndere og vranglærere er ikke skarpt, da bevidst vranglære også er synd imod Gud og kan implicere synd på det etiske plan, men med syndere tænkes der på personer, der overtræder Guds bud på det etiske plan, og med

vranglærere tænkes der på personer, der afviger fra den apostolske lære.

Med syndere er der tænkt på åbenlys og bevidste syndere, der fremturer og forsvarer deres synd. Der er ikke tænkt på hjertets skjulte synder; synden er tydelig og markant. Der er ikke tænkt på synd af uvidenhed eller tankeløshed; synden er bevidst. Der er ikke tænkt på synd af svaghed eller på fald under fristelse, som angres og bekendes; synden er fastholdt og forsvaret.

Irettesættelse og fysisk udelukkelse

Menighedstugt består af to dele: en irettesættelse og en fysisk udelukkelse fra menigheden. Menighedstugten indledes med en irettesættelse af synderen eller vranglæreren. Hvis dette ikke hjælper, gentages den for til sidst at ende med en udelukkelse. I

Om hellighedsmotivet; Synderen udelukkes for at beskytte og virkeliggøre menighedens hellighed.

Matt 18,15-18 formaner den forurettede først til under fire øjne at irettesætte broderen, der har forbrudt sig imod ham, dernæst i vidners nærværelse og til sidst at overdrage sagen til menigheden. I 1 Kor 5 ligger det implicit i beretningen, at den utugtige er blevet irettesat, og at sagen betragtes som fastlåst på det tidspunkt, Paulus fælder dom over ham. Om de uordentlige i 2 Thess 3 ved vi, at de har hørt Paulus' formaning om at arbejde under grundlæggelsen af menigheden, i det første brev til dem (1 Thess 4,9-12) og nu i det andet brev (2 Thess 3). Og i Tit 3,9-11 hører vi om, at vranglærere skal irettesættes flere gange. I flere af teksterne kan vi altså se et klart mønster: synderens overtrædelse skal afsløres og påtales flere gange, og vranglærerens kætteri skal afsløres og påtales flere gange. Irettesættelsen er menighedstugtens første fase, og den består i en afsløring af synd eller vranglære. Menighedstugtens anden fase består i en udelukkelse fra menigheden.

Den ekskommunikerede udelukkes fra menigheden inklusive fra de måltider, der finder sted i menigheden såsom nadvermåltid og fællesmåltid (1 Kor 5,11 og jf. 1 Kor 11,17ff), og termen "ikke at omgås" begrænses til ikke at omgås i menigheden ... Den ekskommunikerede udelukkes fra menigheden og dér må de andre troende ikke omgås denne. Men udenfor menigheden kan menighedens medlemmer fortsat omgås den ekskommunikerede, dvs. i private, sociale og erhvervsmæssige sammenhænge.

Freelse og hellighed

Menighedstugt overfor åbenlyse og bevidste syndere har to motiver: et frelses- og et hellighedsmotiv. Vi ser først på frelsesmotivet. En række tekster beskriver, at synderen udelukkes for at frelse ham. Ekskommunikationen sker for hans egen skyld. Den

fysiske udelukkelse fra menigheden er midlet til frelse for denne synder ...

Det andet motiv bag ekskommunikation er hellighedsmotivet. En række tekster beskriver, at synderen udelukkes for at beskytte og virkeliggøre menighedens hellighed ... og i hellighedsmotivet er der to aspekter. Det ene aspekt er beskyttelse og værn mod etisk fordærv. Som en smule surdej gennemsyrrer en hel dej, således vil åbenlys og bevidst synd virke som en kraft, der påvirker og gennemtrænger menigheden med sin holdning (1 Kor 5,6). Menighedstugt er derfor nødvendig for at hindre, at et fordærv breder sig. Det andet aspekt ved hellighedsmotivet er virkeliggørelse af menighedens hellighed i praksis. Menigheden er hellig, dvs. udskilt fra verden og indviet til Gud. Menigheden er Guds hellige folk. Det er dens status i Kristus, og menigheden skal i praksis blive, hvad den allerede er i Kristus, nemlig hellig. Det sker ved en ekskommunikation af åbenlyse og bevidste syndere. Menighedstugt er derfor nødvendig for at menigheden i praksis og i ydre forstand kan være hellig.

Freelse og beskyttelse

Menighedstugt overfor vranglærere har to motiver, dels et frelsesmotiv og dels et beskyttelsesmotiv. Når det gælder frelsesmotivet, udelukkes vranglæreren, for at han kan bringes tilbage til sand lære og tro. Ekskommunikationen har et positivt sigte. I 1 Tim 1,19-20 er udelukkelsen en opdragende og tugtende aktion, der skal korrigere deres adfærd. Den skal lede til omvendelse. Ekskommunikationen sker for vranglærerens egen skyld. Når det gælder beskyttelsesmotivet, udelukkes vranglærere for menighedens skyld, for at beskytte menigheden imod falsk lære og dens følgesvend: splittelse (Tit 3,10). Der vil altid i menigheden være ➤

Torben Kjær f. 1949

Cand.teol. 1980. Lektor i NT ved Dansk Bibel Institut. Prædikant i LM. Forfatter til en række bøger, bl.a. *Når menigheden sætter grænser*.

nye, svage og troskyldige troende, der er sårbare overfor bedrag. Dette motiv er tydeligt i advarslerne om at holde sig fra fremmede vranglærere (Rom 16,17-18 og 2 Joh 10-11).

Menighedstugt forpligtende til enhver tid

De forskellige befalinger vedrørende menighedstugt kommer fra Jesus eller fra hans apostel. De er altså givet med guddommelig autoritet og er almenlydige formaninger medmindre den nære eller større kontekst bestemmer dem som tidsbestemte eller giver dem en historisk-specifik adresse. Det er mit hovedprincip, at Bibelen selv skal afgøre, hvad der er almenlydigt, og hvad der er tidsbestemt ...

Analysere vi de nære kontekster, er der intet i dem, der gør formaningerne til menighedstugt tidsbestemte. Formaningerne bliver heller ikke ophævet af senere tekster. Formaningerne til menighedstugt i ord og handling er derfor almenlydige. Deres almenlydige karakter forstærkes af, at Jesus fremsætter sin formaning til menighedstugt i eksemplets form (Matt 18,15-17), og at Paulus behandler et konkret tilfælde ud fra en generel regel om ikke at omgås åbenlyse syndere, der bærer brodernavn (1 Kor 5,9-11). Formaningerne til menighedstugt er menighedsregler, og de begrundes ud fra hensynet til synderens og vranglærerens frelse og menighedens beskyttelse. Den dobbelte begrundelse bekræfter formaningerne almenlydige karakter. Frelsen og frelsens vej (omvendelse og tro) er til alle tider den samme, og åbenlyse syndere og vranglærere skal derfor til alle tider og i alle kulturer frelses gennem irettesættelse og ekskommunikation.

Menigheden har den samme karakter som Guds menighed til alle tider, og menigheden skal derfor til alle tider beskyttes mod åbenlyst synd og vranglære.

Menighedstugt hos os i dag

Når formaningerne til at udøve menighedstugt er forpligtende også i dag, da skal de praktiseres, når vi har analoge situationer, dvs. når der i menigheden findes åbenlyse og bevidste syndere og vranglærere, der fremturer i synd og vranglære. I den situation er det menighedens gudgivne ret og pligt at praktisere den. Menighedstugt skal praktiseres, når der i lokale menigheder i missionsforeninger, frimenigheder og frikirker findes åbenlyse syndere og vranglærere.

Det er en nødvendig forudsætning for at kunne udøve menighedstugt, at der i de lokale menigheder er en ledelse, der har vilje og magt til at efterleve de bibelske formaninger vedrørende menighedstugt. Det er også en forudsætning, at der i menigheden er forståelse for dette.

De fleste af de menigheder, frimenigheder og frikirker, vi kender, har en længere forhistorie, som præger og former den enkelte menighed og kirke. Menighedernes og kirkernes form og organisation er historisk betinget. Det gælder også forholdet til menighedstugt. Og alt afhængig af forhistorie og tradition praktiseres menighedstugt i større eller mindre udstrækning. Menighedstugten kan være mangelfuld i forhold til de bibelske befalinger, og i den situation kalder Gud os til at forstå og tilegne os disse og til at arbejde for, at de kan praktiseres.

Kirketugt i kirkenes historie og i vore dage

AF PATRIK TORÄNG. ÖVERSÄT AF FINN BECH

Begrebet "kirketugt" kan sigte til et bredt spekter af fænomener, lige fra kirkeret til formaning af enkelte menighedsmedlemmer. I denne artikel skal vi interessere os for kirkens måde at forholde sig på i forhold til medlemmer, som i lære og liv ikke respekterer de teologiske og etiske principper, som menigheden bekender sig til.

I den tidlige kirkes historie bestod de disciplinære indgreb enten i en tidsbegrænset udelukkelse fra nadver eller i en definitiv udelukkelse fra kirkens fællesskab i det hele taget. De ord, der anvendtes, var "band" og "anatema". Fra og med 500- og 600-årene anvendtes begrebet "ekskommunikation". Alle disse fæno-

mener byggede på overbevisningen om, at grove synder skader et menneskes relation til Gud og til Guds folk, og at dette måtte indebære officielle konsekvenser for den fejlendes relationer til kirken. Det er altså synden, som medfører, at man afsondrer sig fra fællesskabet med Guds folk og ikke de foranstaltninger, som kirkens repræsentanter vedtager. Det betones ofte, at det netop er ubodfærdigheden – uviljen til at bekende sin synd og angre den – som gør forseelsen særligt alvorlig.

Disse disciplinære foranstaltninger kom hurtigt til at blive forbundet med angeren og boden. Den, som havde begået en stor synd, betragtedes ikke nødvendigvis som udelukket af Gudsfolkets fællesskab, men kunne dér få en speciel plads som "bodfærdig". Kirken tilbød to redningsplanker fra den evige død: dåben >

700-tallet; Selv mindre synder skulle bekendes over for en kirkens tjener.

og boden. En døbt person, som syndede groft, men som angrede, fortsatte i en tilstand af bod. Dette indebar bl.a. en begrænset adgang til de forskellige dele af menighedslivet og ikke mindst til den hellige nadver.

I **700-tallet** blev den såkaldte ”keltiske bodsordning” almindeligt praktiseret i kirken. Til forskel fra den offentlige bod var denne bod en personlig bekendelse over for en kirkens tjener. Selv mindre synder skulle bekendes og bekendelsen kunne gentages så mange gange, det skulle være.

Den personlige bekendelses stadig større betydning ved siden af det faktum, at kirken og den verdslige magt siden år 380 (det tidspunkt, hvor kristendommen blev statsreligion i det Romerske Imperium) havde indgået et forbund med hinanden, medførte at de samfundsmæssige konsekvenser af ekskommunikationen blev vigtigere end dens betydning for den fejlendes stilling i menigheden.

Kirketugtnens bestemmelser blev senere systematiseret, bl.a. i det såkaldte Gratians dekret (ca 1140). Det er blandt andet bemærkelsesværdigt, at ekskommunikationen blev juridisk gældende så snart den var udtalt af kirkens tjenere, uanset om den blev påklaget eller ej. Den bagvedliggende overbevisning var nemlig den, at kirken udtalte Guds egne domsord. Det skal imidlertid nævnes, at beslutninger i disse forhold ikke blev truffet overfladisk, at regler om betænknings- og advarsler fandtes, samt at ingen, som underkastede sig bod og bedring, kunne ekskommunikeres. Teologer skelnede nøje mellem kirken som nådemiddel-formidler og retsfællesskab, mellem den åndelige nøglemagt og kirkens kald til at udøve verdslig magt. Ekskommunikationen blev

hurtigt en rent verdslig afstraffelse, hvor den fejlende erklæredes fredløs (erklæret fredløs af kejseren) og lyst i band (udelukket fra kirkens fællesskab). Samtidig fandtes stadig ”det lille band”, som betød udelukkelse fra nadveren i en begrænset tid.

Reformationstiden i 1500-tallet førte til en fornyet refleksion over, hvad kirkens hellighed egentlig bestod i. Forenklet kan man udskille tre forskellige synspunkter.

Den romersk-katolske kirke betonedede, at kirkens guddommelige hellighed udformedes i dens jordiske hierarki. Dette medførte, at ubodfærdig ulydighed i forhold til kirken var en forbrydelse mod Guds majestæt, hvilket kirken på en eller anden måde måtte reagere på.

Sværmerne mente at kirkens hellighed kom til udtryk i dens enkelte medlemmer, som efter en radikal omvendelse i deres personlige liv realiserede Guds retfærdighed. I disse kredse fik kirketugten en stor betydning. Et syndigt liv vidnede jo om, at man ikke tilhørte Guds fællesskab.

Den kristendomstolkning, som fremførtes af ikke mindst af *Martin Luther* og *Johannes Calvin* var stærkt præget af kirkefaderen Augustins indsigt i dybden af menneskets medfødte syndefordærv.

Kirkens hellighed er Kristi hellighed, som møder os i Ordet og sakramenterne. Kirkens medlemmer, inklusive dens lederes og tjenere, er ufuldkomne mennesker, som igen og igen falder i synd, og som derfor bestandigt må modtage Kristi hellighed i nådens midler. Kirketugten skal derfor kun udøves i forhold til Bibelens bud om ubodfærdige syndere. Desuden skal kirken ikke befatte sig med verdslig retshåndhævelse.

Martin Luther; Alene forkyndelsen og den sjælesørgeriske samtale – ingen ydre tvangsmidler – kan gøre nogen til en alvorlig sindet kristen.

Martin Luther affærdigede hele Den romersk-katolske kirkes "Kanoniske ret", inklusive det "det store band". Det "lille band" bibeholdtes. Det bestod af bindenøglen, som kirkens tjenere skulle forvalte efter Herrens ordre. Det "lille band" udelukkede den fejlende blandt andet fra nadveren, giftermål i kirken og det kristne begravelsesritual. Dog havde man ret til at lytte til Guds ord. Den som blev lyst i band skulle behandles som en broder, men omgangen med denne pålagdes begrænsninger. Bandet blev ophævet, når den fejlende angrede sin synd og bad om forladelse i Jesu navn. En fejlagtigt udfærdiget bandlysning var ugyldig i himlen. Luther advarede mod al misbrug af magten til at binde i synd: Enhver, som misbrugte denne magt, skulle selv lyses i band. Luther arbejdede mest intensivt med disse spørgsmål i år 1527. Han ønskede, at menighederne skulle tillempe Jesu instruktioner i Matt 18,15-18. Kirketugten skulle udøves af menigheden under ledelse af dens præst. Mod slutningen af sit liv opgav Luther imidlertid gennem en reformeret kirketugt at bringe orden og klarhed i kristenheden. Han mente da, at alene forkyndelsen og den sjælesørgeriske samtale – ingen ydre tvangsmidler – kunne gøre nogen til en alvorligt sindet kristen.

I den reformerte tradition finder man de samme principper som i den lutherske. Dog fik kirketugten her en noget større betydning. Så stor at kirketugten af visse reformerte teologer kaldtes et "nota ecclesia" – et "kirkens kendetegn". Johannes Calvin skriver udførligt om kirketugt i sin *Institutio Christianae Religionis*. Hensigten var, ifølge Calvin, at forhindre, at nadvermåltidet blev skæmmet; at de fromme ikke skulle fristes til synd af de ufremme; at lede den fejlende til anger og omvendelse. Derved muliggjorde kirketugten, at de troende kunne fungere

sammen som levende lemmer i et åndeligt legeme. Hensigten med disse tiltag var ikke at begrænse den nåde, som Herrens legeme og blod bød på, men at udelukke åbenlyse foragtere af nåden. Imidlertid indebar kravet om selvprøvelse, hvis sigte var at finde ud af hvorvidt man betragtede Herren Kristus som den eneste kilde til alt håb, at mange af frygt for at være uværdige undgik at modtage nadveren.

Blandt de radikale gendøbere indtog kirketugten en så stærk position, at den kom i modsætning til Luthers lære om menneskets frelse alene af nåde. Således hævdede gendøberen Tomas Müntzer, at Luther med sin betoning af troen og nåden som den eneste vej til Guds rige, havde bidraget til at opretholde det moralske forfald.

Selvom både Martin Luther og Filip Melanchton var modstandere af, at den verdslige øvrighed blandede sig i kirketugten, så kom det dog til at ske i stort omfang. Ikke mindst de tanker, som den lutherske teolog Justus Jonas publicerede i sin *Bedenken der Consistorien halber* (1538), havde stor betydning. Jonas plæderede der for, at "Konsistoriet", skulle udøve kirketugt, og at den fejlende skulle straffes af verdslige myndigheder (f.eks. gennem forbud mod at udøve sit erhverv). Selv vranglærere, ægteskabsbrydere og voldsmænd i ægteskabet såvel som de, der ikke kom til gudstjenesten, skulle straffes af Konsistoriet med støtte af den verdslige øvrighed. Følgen blev dels, at kirketugtens udøvelse voksede, og dels at kirken blev oplevet som statens forlængede arm. Desuden indebar muligheden for at købe sig fri fra visse straffe, at velsituerede personer slap for kirketugt. ➤

Patrik Toräng, f. 1963 i Malmö.

Teologiske studier i Lund og Strasbourg.

Teol. dr. ved universitetet i Strasbourg 2004 (Det Nye Testamente).

Præst for den lutherske menighed i Vesoul (Frankrig) 1995-2000.

Arbejder p.t. som rejsekapellan for Lutherstiftelsen.

Kirketugten kom i de følgende århundreder stadig mere til at blive udøvet gennem Ordets formaning end gennem ydre straf. I pietistiske kredse i Europa blev kirketugt udøvet i mindre sammenhænge af hengivne troende i de lokale forsamlinger (ecclesia in ecclesia). Dette skete frivilligt og ofte ganske enkelt ved, at medlemmerne i disse fromhedstraditioner lod sig påvirke af opbyggelig litteratur. Philip Jakob Spener havde stor betydning med sin bog *Pia desideria*, hvori han krævede en generel genopretning af den evangeliske kristenhed.

Det moderne, vestlige samfund præges af religionsfrihed, pluralisme, skepsis mod autoriteter, bevægelighed, mediemæssig indflydelse og en voldsom sekularisering. Mennesker lever ikke længere i en frygt for at gå evigt fortabt. Udelukkelse og bandlysning bliver irrelevant.

Selv i frie menigheder, der er præget af vækkelsen, har det vist sig vanskeligt at opretholde nogen form for kirketugt. Medlemmerne underordnede sig nødtigt ledelsens direktiver. Passede de én ikke, forlod man menigheden. Det viste sig da, at det blev menighedernes store prioritet at motivere mennesker til overho-

vedet at komme på høreafstand af Ordet. Man ville hellere samle en betydelig større flok menighedsmedlemmer, hvoraf mange var temmelig "lunkne", end nøjes med en yderst begrænset flok af hengivne medlemmer. Midlet for at udøve nogen form for kirketugt indskrænker sig i en sådan situation til de formaninger, som Ordets forkyndelse giver mulighed for.

To former for menighedsliv, som endnu i dag indebærer en opretholden af en mere traditionel kirketugt, skal nævnes.

Det gælder dels fællesskaber, som har etableret sig på særlige steder for at tilbyde sine medlemmer et intensivt åndeligt liv. Den, der ønsker at tage del i dette, forpligter sig til at iagttage visse klosterfællesskabslignende regler, hvorpå man efter en fuldført novicetid, kan optages som medlem. Eksempler på sådanne fællesskaber er Taizé i Frankrig og Iona i Skotland.

Det andet eksempel er de frie netværker af troende, som opretholder et gudstjenesteliv helt ved siden af de organiserede fællesskaber. I disse små, tætte sammenhænge kan en form for social kontrol og støtte, opmuntringer og sanktioner forekomme, hvilket indebærer, at noget der svarer til en bibelsk kirketugt faktisk holdes i live i disse kredse.

Tekstkritik og bibeltillid:

Gammel Testamente

AF CARSTEN VANG

I sidste nummer af *Budskabet* gav Torben Kjær en indføring i problematikken omkring forskellige læsemåder i Ny Testamente. Meget af det, som denne artikel siger om den nytestamentlige tekstkritik, gælder også i Gammel Testamente – dog med den væsentlige forskel, at mens de ældst bevarede håndskrifter til NT kun er få årtier yngre end originalmanuskripterne, er der for GTs vedkommende et spænd på mange hundrede år mellem affattelsen af størsteparten af GT og de ældst kendte GT-håndskrifter.

En pålidelig tekst

Langt det meste af GT er særdeles pålideligt overleveret. Undertiden er der dog steder, hvor teksten er i stykker, eller der er usikkerhed om læsemåden. Som eksempel kan nævnes 1 Sam 13,1: “Saul var ... år, da han blev konge, og han regerede to år over Israel”. Ordret siger den hebraiske tekst, at Saul *var år*, da han blev konge. Tallet mangler. Oplysningen om, at Saul skulle have regeret i bare to år, er også vanskelig at acceptere. Det passer dårligt med det, som fortælles i 1 Sam 13-31 om Sauls kongedømme, og det passer slet ikke med ApG 13,21. Den gamle græske oversættelse til GT mangler helt verset og giver derfor ingen hjælp. Flere afskrivningsfejl må være kommet ind på et tidligt tidspunkt i overleveringen af 1 Sam 13,1.

Sl 110,3 giver et andet eksempel. Mange bibellæsere vil kende verset, som det lød i den gamle oversættelse: “dit unge mandskab kommer til dig som dug af morgenrødens moderskød”. Den nugældende oversættelse siger noget ganske andet: “jeg har født dig som dug af morgenrødens moderskød”. I stedet for at tale om kongens villige hær fremstår vers 3 nu som Guds erklæring til kongen om, at han har født ham. En fodnote fortæller os, at den nye oversættelse beror på den græske oversættelse til stedet. Den har set de samme hebraiske konsonanter som i vendingen “din ungdom”, men har forstået dem som “jeg har født dig”.

Tekstkritik?

Disse to eksempler viser os situationen i GT: Der er undertiden fejl i tekstoverleveringen, nogle formuleringer i den hebraiske tekst giver kun med vanskelighed eller slet ikke mening, og fra tid til anden er der forskelle mellem den hebraiske tekst og de gamle oversættelser.

Bibellæsere, der anser Bibelen for at være Guds ord, bliver undertiden urolige ved ordet “tekstkritik”. De hører det som “bibelkritik” og mistillid til Bibelen. Betegnelsen “kritik” skal imidlertid ikke opfattes negativt, men som “evnen til at bedømme”. Vi siger jo, at en bog eller en film kan få en “god kritik”, dvs. blive bedømt posi- ➤

Samlet set; Mere end 90% af teksten har ingen afvigende læsemåder og giver ikke grund til nogen form for betænkelighed.

ti vt. På samme måde skal tekstkritik forstås som videnskabelig bedømmelse af hvilken læsemåde, der er den bedste. Tekstkritikken går ud på at sammenligne de forskellige læsemåder, som vi har i håndskrifter og i de gamle oversættelser. Dens mål er at bedømme hvilken læsemåde, der ligger tættest på den oprindelige formulering. Eller for at tage eksemplet fra Sl 110,3: Tekstkritikken vil vurdere, om det er den hebraiske tekst eller den græske oversættelse, som kommer tættest på det, som David oprindeligt udtrykte, da han skrev denne salme. Hvordan det tekstkritiske arbejde foregår, har Torben Kjær kortfattet redegjort for.

Ingen originaltekst

Sagen er, at vi ikke besidder originalmanuskripterne til nogen af de bibelske bøger. De blev oprindeligt skrevet på papyrus eller pergament, som meget let forgår i Mellemøstens vinterfugtige klima. Nye afskrifter måtte hele tiden produceres, for at Guds ord ikke skulle gå tabt. Selv om man tog det nøje med afskrivningen af den hellige tekst, kunne der let opstå udeladelser eller fejl. Endog trykte bibler undgår ikke fejl, selv om man er omhyggelig med korrekturlæsningen. En engelsk bibel fra 1631 fik tilnavnet "horebibelen", fordi bogtrykkeren kom til at udelade et "ikke" i 2 Mos 20,14, og alle eksemplarer måtte kaldes tilbage. Han måtte betale en bøde svarende til et helt livs løn for denne forsømmelige. Derfor kan det ikke undre, at fejl vil opstå i den møjsommelige proces, det er at skrive en bogrulle af.

Hebraiske håndskrifter og oversættelser

Det ældste, komplette hebraiske håndskrift til hele GT, som alle moderne bibeloversættelser bygger på, stammer fra ca. 1000

e.Kr. Mosebøgerne blev oversat til græsk omkr. 250 f.Kr. (kaldet Septuaginta), og i løbet af de næste generationer forelå resten af GT på græsk (også kaldet Septuaginta). Septuaginta kendes i håndskrifter fra perioden 100-300 e.Kr. Andre oversættelser kom til kort efter Ny Testamentes tid, f.eks. den syriske oversættelse. Det betyder, at der er mange hundrede år mellem de oprindelige udgaver af de bibelske bøger og de ældste håndskrifter. For Mosebøgernes vedkommende skiller næsten 2500 år mellem førsteudgaven af Mosebøgerne, der blev til ca. 1400 f.Kr., og det ældst eksisterende hebraiske håndskrift. Kan vi på den baggrund fæste lid til den hebraiske tekst?

Septuaginta afviger undertiden en del fra den hebraiske version. Mens den gennemgående er en god og præcis oversættelse af Mosebøgerne, har den en væsentlig kortere tekst til Jeremiasbogen. Den er en ottendedel kortere, og den præsenterer nogle af kapitlerne i anden rækkefølge end i de hebraiske håndskrifter. Det store afsnit Jer 33,14-26 mangler helt i den græske tekst. Den græske udgave af 1 Samuelsbog afviger også noget og giver på mange måder en bedre og mere sammenhængende tekst end den hebraiske udgave.

Fundet af Dødehavsrullerne

Det uventede fund af Dødehavsrullerne mellem 1947 og 1956 gjorde, at vi med ét fik hebraiske håndskrifter til GT, der er mere end 1000 år ældre end den hebraiske tekst, vi kendte før. De ældste Qumran bibelskrifter dateres til ca. 250 f.Kr. Det siges ofte, at Dødehavsrullerne har bekræftet den hebraiske teksttraditions generelle nøjagtighed og troværdighed. Det er rigtigt. Dødehavsteksterne har vist, at den hebraiske teksttradition er langt mere pålidelig, end man troede tidligere.

Carsten Vang f. 1953

Cand.teol. 1983, lektor 1998.

Lektor i GT ved Menighedsfakultetet.

Fundene i Qumran viser os imidlertid noget mere: De bekræfter også den græske oversættelse af GT (Septuaginta). Man har f.eks. fundet rester af to hebraiske ruller til Jeremiasbogen, som svarer til Septuagintas kortere tekst og anderledes tekstrækkefølge. Det betyder, at menigheden ved Dødehavet har haft flere udgaver af Jeremiasbogen i sit bibliotek, både en lang, som svarer til den Jeremiasbog, som vi kender, og en kortere, som svarer til Septuaginta. Forskellige hebraiske udgaver af bibelteksten har været i omløb på Jesu tid, og de har været læst og brugt i én og samme menighed, som satte GT højt som Guds ord.

Kan vi stole på GTs tekst?

Ovenstående kunne måske forlede én til at tro, at den gammeltestamentlige tekst må være meget usikker og fyldt med afvigelser. Det er på ingen måde tilfældet. Ser vi på GT som helhed, er der kun få tekstkritiske problemer. Mere end 90% af teksten har ingen afvigende læsemåder og giver ikke grund til nogen form for betænkelighed.

Hvor der viser sig forskelle mellem håndskrifterne, er de fleste af dem banale og påvirker ikke meningen. Kendere anslår, at højst i 2% af teksten findes læsemåder, der kunne medføre indholdsmæssige ændringer. Til trods for den store afstand i tid mellem originalteksterne og de håndskrifter, vi har nu, fremstår tekstoverleveringen som meget pålidelig.

Endvidere forholder det sig således, at ingen af de tekstkritisk usikre steder i GT på nogen måde anfægter centrale bibelske lærepunkter. Hverken GTs tale om skabelsen, om Israels folks historie og fremtid eller GTs løfter om Kristus hviler på en usikker tekst. Der er heller ingen af de omstridte dele i GT (f.eks. Guds dom over Sodoma og Gomorra eller forståelsen af hævn-

merne), som står og falder med en bestemt tekstkritisk variant. Den tekstkritiske usikkerhed omkring Sl 110,3 er naturligvis af betydning for udlægningen af denne Kristussalme, men rækker intet ved GTs tale om den kommende konge.

Vi skal huske, at Jesus og apostlene ikke bare havde én bestemt tekstform, men flere tekstvarianter ved siden af hinanden. Dette har fundet af Dødehavsteksterne vist os. I én synagoge var der måske en udgave, som svarer til den hebraiske bibel i dag. En anden synagoge havde måske en profetrolle, som var tættere på den græske oversættelse. Forskellige tekstformer eksisterede side om side, ofte i samme menighed. Det er ind i denne sammenhæng, at Jesus og apostlene understreger Skriftens autoritet og uomstødelighed (Joh 10,35; 1 Kor 4,6). Derfor kan NTs forfattere citere snart fra den græske oversættelse af GT (f.eks. Hebræerbrevet), snart fra den hebraiske udgave af GT (Matthæusevangeliet). At der undertiden er forskelle mellem læsemåderne, rækker ikke noget ved GTs autoritet.

Gud har ikke ladet sit nedskrevne, inspirerede ord blive undtaget de vilkår, som gør sig gældende for ethvert skrift, som skal kopieres af andre, nemlig at muligheden for fejllæsninger og fejlskrivninger opstår. Kopien er ikke fuldstændig lig den original, som man skrev af fra. Gud lod desuden afskriverne anvende de normer for kopiering, som gjorde sig gældende på deres tid. På den ene side var de omhyggelige med at skrive teksten af. På den anden side kunne de godt føje enkelte tilføjelser til teksten, for at forklare den og gøre den mere forståelig.

Tekstkritikken til GT er et nyttigt redskab til at finde frem til den bedste tekst i Guds ord i GT. Selv om alle tekstmæssige vanskeligheder langt fra er løst endnu, så har tekstkritikken givet os en bedre tekst end tidligere.

Christian Møller

– 100 år efter hans død

AF EBBE KAAS

Den 16. december 2007 er det 100 år siden, at Luthersk Missions stifter døde i sit hjem i Rønne på Bornholm.

Allerede ved begravelsen den 22. december nævnte Chr. Møllers brorsøn, pastor H. Møller, Vestermarie, at Møller "var noget eget, noget for sig selv, kantet, let til at støde an".¹

De sammenstød, som blev nævnt ved graven, var ikke bare et enkelt, men flere – nogle af dem skal nævnes i denne artikel.

1870'erne aktiv i Danmark og Skåne

I de første ti år efter LMs stiftelse i 1868, var det først og fremmest forholdet til Indre Mission (IM), der var årsagen til debat og uenighed.

IMs holdning til LM kommer klart til udtryk i Asschenfeldt Hansens *Kirkehistorie for Menigheden*, hvor Møllers lære beskrives

som problematisk på disse punkter:

- At nåden blev forkyndt uden betingelser – den ubetingede nåde.
- At hele verden er blevet retfærdig allerede ved Kristi død – verdensretfærdiggørelse.
- At man ikke lærer ubetinget genfødsel i dåben.
- At helliggørelsesforkyndelsen blandt LM prædikanter var svag, da man lærte at mennesket er ugudeligt og enhver form for forsagelse og kamp imod synden vil medføre selvretfærdighed.
- At man derfor sejler med falsk flag når man kalder sig "luthersk".
- At man ikke i LM er ubetinget folkekirketro og ikke vil underlægge sig præsten.

Chr. Møller og de første prædikanter i LM lagde i de første ti år ➤

afgørende vægt på, at man blot formidlede det, som Rosenius havde skrevet. Denne tætte forbindelse til Rosenius, førte desuden til, at der også blev en organisatorisk forbindelse mellem LM og de rosenianske missionsforeninger i Skåne.² En nyfundet brevveksling mellem Chr. Møller og formanden for Västra Skånes Missionsforening, Anders Olsson, bestående af 89 breve fra perioden 1871 og frem til Møllers død i december 1907 kaster et nyorienterende lys over denne tætte samhørighed mellem Skåne og LM i Østdanmark (Nordsjælland, København og Bornholm).³ Brevene afslører en hidtil upåagtet forbindelse, der giver sig udslag i prædikantfællesskab, og i at missionsforeningernes organisering og virke er helt ens i Østdanmark og Skåne. Bl.a. er der skånske prædikanter i København flere måneder ad gangen og der er også danske prædikanter, som rejser rundt i Skåne. Chr. Møller og en anden af LMs ledende skikkelser, Hans Andersen⁴, deltog i flere møder i Skåne under den store forsoningsstrid, som udspillede sig på svensk grund i årene 1872 til 1878, hvor P.P. Waldenström havde et opgør med den rosenianske forståelse af forsoningen. Faktisk blev Chr. Møller pennefører for de Skånske missionsforeninger, gennem to bøger⁵. P.P. Waldenström stiftede i 1878 det Svenske Missionsförbund og brød dermed med den rosenianske vækkelse som siden 1856 havde været organiseret i Evangeliska Fosterlands Stiftelsen (EFS). P.P. Waldenströms nye forsoningslære gik bl.a. ud på, at der ikke gennem syndefaldet indtrådte nogen ændring i Guds hjerte, og at det derfor ikke fra Guds side var nogen form for vrede overfor mennesket. Den eneste ændring, der skete i forbindelsen med syndefaldet, var en forandring hos mennesket: At mennesket blev syndigt og derigennem kom på afstand af Gud. Forsoningen får dermed alene den hensigt, at menneskets synd borttages og at mennesket fremstil-

les retfærdigt for Gud.

Disse tanker og strømninger, som bl.a. P.P. Waldenström stod for, var en del af en større åndsstrømning som ramte hele Vesteuropa fra USA via England. Sverige var et af de første lande som virkelig fik denne nye teologi inden for sine grænser igennem den såkaldte "helliggørelses-bevægelse".⁶

I løbet af 1880'erne nåede de samme tanker og meninger Danmark, og her kom Chr. Møller og med ham LM også i direkte nærkontakt med strømninger fra USA og England.

De spændingsfyldte 80'ere

I 1879 gæstede lord Radstock København. Lord Radstock havde i 1878-79 været i Stockholm, hvor han prædikede i Blasieholmskyrkan, som var den rosenianske bevægelses hovedsamlingssted i den svenske hovedstad. I København prædikede Lord Radstock flere aftener i missionshuset i Nansensgade.⁷ Her hørte LM'erne i København for første gang en bibeludlægning, som lå langt fra det kendte rosenianske.

Lord Radstock var som ung kommet i berøring med Plymouth-brødrene. Det som bl.a. kendetegnede denne åndsstrømning var en meget stor opmærksomhed omkring Herrens snarlige genkomst, helbredelse gennem bøn, nådegaveudrustning til den enkelte kristne, følbare hellighed, et ønske om at bygge små brødre-kredse til opbyggelse uden gudstjeneste samt en afstandtagen over for enhver form for kirkedannelse. "Nogen helhed i form af en gennemtænkt teologi kan man ikke tale om. Styrken hos de ledende kræfter lå ikke i det principelle men i det praktiske. Bevægelsen hensigt var at vise vejen til en personlig oplevelse af helligheden, helliggørelsen. Netop den følelsesmæssige side blev vægtet utrolig højt."⁸

Chr. Møller; Troen på Jesus som Synderes Forsoner gjør alene en Synder til et levende og saligt Guds Barn; men Gud give sine levende Børn at vaagne op ogsaa over den Formaning: Tragter efter de bedste Naadegaver!

I 1880'erne genfinder vi næsten alle ovenstående punkter i Chr. Møllers liv. Det førte til to splittelser inden for LM. Den første splittelse blev begrænset til København og Nordsjælland, mens den anden ramte hele LMs arbejde sidst i 80'erne og førte til stiftelse af Evangelisk Luthersk Missionsforening. Det kampen står om i 80'erne er først og fremmest helliggørelsesforståelsen. Den klassiske rosenianske forståelse, hvor det hellige liv ikke er en frugt af *troen på helliggørelse*, men af troen på Kristus, trænges stærkt i defensiven. Den hidtidige forståelse, der kan karakteriseres ved at helliggørelsen ikke virkes ved en helt anden prædiken end retfærdiggørelsen, men alene ved den prædiken, som har forsoningsnåden som indhold og centrum, forkastes – eller forrykkes i det mindste – til fordel for en helliggørelsesforståelse, hvor kristen-mennesket besejrer synden og føres op i et højere åndeligt leje gennem en fylde af glæde og kraft. En forståelse, hvor denne Guds kraft overvinder syndens stærke rødder i kødet, og det skaber et nyt sejrrigt liv, hvor Åndens frugter ikke så meget er det daglige liv i kald og stand, men viser sig i ekstraordinære ”velsignelser”.

Den nye helliggørelses forståelse vinder frem

Relativt hurtigt viser tendenserne til en ændret helliggørelsesforståelse sig i Chr. Møllers blad ”Budskab fra Naadens Rige” og i den bog, som Møller udgav i 1882. Sat i kronologisk rækkefølge ser vi dette:

- Budskabet nr 7-10 i en række artikler under overskrifterne *Hvem kommer til Dommen?*⁹ og *Hvad have vi at vente?*¹⁰
- Møller udgiver bogen *Naar kommer Kristus?* i 1882
- Budskabet nr 11 1884 *Om Helbredelse ved Tro og Bøn*. Møl-

ler skriver bl.a. at der er så mange ting i Guds Ord som vi er kommet så aldeles bort fra, nemlig hvad NT lærer os om Guds nådegaver i menigheden til helbredelse ved tro, bøn og håndspålæggelse. Igen og igen påpeger Møller at der er mange af Guds børn som lider af en slaphed og mangel på tro. ”Troen på Jesus som Synderes Forsoner gjør alene en Synder til et levende og saligt Guds Barn; men Gud give sine levende Børn at vaagne op ogsaa over den Formaning: Tragter efter de bedste Naadegaver!”

- Chr. Møller rejser til Stockholm, hvor han i flere aftener hører Boltizus og oplever at han helbreder. Møllers søn kommer til Stockholm for at blive helbredt.

Splittelsen på Nordsjælland

I et brev fra Chr. Møller til sin ven Anders Olsson den 10. november 1882, fortæller Møller om N.P. Lang. Lang var dansk-amerikaner og kom direkte fra Chicago og begyndte at prædike i Nansensgade. ”Jeg kan vel ikke skrive noget tydeligt herom. Det er så besynderligt; nogle jubler så højt over, hvad manden gør, og andre kan ikke dette.” Senere i brevet skriver Møller, at han ikke ved, hvad han skal stille op. ”Hvad læren angår så skønner jeg ikke, at manden egentlig fører nogen lære; indre synd og elendighed syntes han ikke at kende meget til, taler heller ikke videre om, hvad Jesus har gjort for os, men vi skal være frimodige og stærke. Vi skal sejre, gå fremad etc. Nogen konfession, bekendelse vil han ikke vide af, men ikke sjældent hugger han efter barnedåben og hvad der kalder sig luthersk ... Så kan jeg for min del heller ikke lide det meget sværmeriske, at de som er blevet vakte, skal oprække hænderne m.m.”

Resultatet af N.P. Langs indgang i Nansensgade var, at den en- ➔

Ebbe Kaas f. 1959

Uddannet lærer 1985, Skoleleder på Brændstrup Kristne Friskole.
Tidl. forstander på Sædding Efterskole.
Prædikant i LM.

gelsk-amerikanske åndstrømning for alvor kom inden for dørene i LM.

Året efter, 1883, indtræder splittelsen, hvor Lang udelukkes fra Nansensgade og en større flok følger med Lang over i en ny missionsforening: Evangelisk Christelig Missionsforening.

Konklusion

Den bevægelse som Lord Radstock satte i gang, og som Møller selv blev en del af gennem sin delvis ændrede helliggørelseslære, gennem sine skrivelser om nådegaver, helbredelse og bogen om Jesu genkomst, satte gang i en bevægelse i LM, hvor enhver luthersk-roseniansk kristen oplevede, at en ny lære var ved at vinde indpas.

- 1 Budskabet 1/1908 s. 9.
- 2 Västra Skånes Missionsf. stiftet i 1856, Hessleholms Missionsf. stiftet 1860 og Nord Östra Skånes Missionsf. stiftet 1858.
- 3 Denne brevveksling mellem Olsson og Møller har været anset for tabt, men blev af Torbjörn Laspers, Uppsala og Ebbe Kaas fundet i et arkiv i Lund, august 2006.
- 4 Hans Andersen, 1828-1888, var udlært skomager og kom fra Norge. Brevvekslingen afslører, at både Andersen og Møller flere gange i 1870'erne holdt møder i Sverige.
- 5 Waldenström skriver i sin selvbiografi: "En man, som mycket energiskt grep in i striden om försoningen, var en dansk, som hette Möller, till yrket smed och bosatt på Bornholm. Han var en ganska begåvad predikant. Han och en, som hette Andersen, reste på den tiden mycket i Sverige och voro gärna hörda. De predikade ofta i Blasieholmskyrkan och det med ganska stor välsignelse. Möller gav ut en skrift »Enten -- eller«, som är rätt snillrikt skriven. Möller utgav ock en stridsskrift, vilken finnes översatt till svenska: »Lektor Waldenströms försoningslära samt hans 'Hvar står det skrifwet?'

Skårskådade wid Guds ords ljus af Chr. Möller (Bornholm)«, Stockholm 1870." Dette sidste er ikke korrekt, da Møllers skrift aldrig har været udgivet på dansk, og udgivelsesåret er 1876 og ikke 1870.

- 6 På dansk grund er denne åndsstrømnings betydning og den engelsk-amerikanske indflydelse på dansk kirkeliv omkring år 1900 videnskabeligt behandlet af Elith Olesen: E. Olesen: De frigjorte og trællefolket, Århus 1996.
- 7 Missionshuset i Nansensgade, var et af Københavns største forsamlingssteder. Huset blev opført 1876 og en del af de økonomiske midler kom bl.a. fra Skåne.
- 8 Her citeret efter Stockholms väckelsen kring lord Radstock af Lars Österlin, Lund 1947. Citat af E. Newmann.
- 9 I denne artikel skriver missionær Andersen direkte, at "læren om Herrens tilsynekomst er et hovedmiddel imod søvnighed og sikkerhed", side 124 Budskabet 1880. Der er sket en ændring, hvor ikke alene evangeliets forkyndelse skaber glæde over at være en frikøbt synder til at budskabet om Jesu snarlige genkomst holder "elendighed og søvnighed borte".
- 10 I denne artikel udvikles premillennialismen efter John Nelson Darbys lære. Darby var anglikansk præst, men sluttede sig til Plymouth Brødrene. Darby var optaget af Bibelens profetiske tekster samt tekster om endetiden. Han mente, at han havde opdaget et nyt grundlæggende princip, nemlig at der var to folk i Bibelen. Israels folk, som er Guds jordiske folk. Guds plan for jøderne var frelse for dem her på jorden og det andet folk var "kirken", som Kristi himmelske legeme. For kirken er der bare en husholdning: tiden mellem Jesu første og andet komme, denne husholdning er ikke åbenbaret for profeterne derfor taler de ikke om dette, men bare om jødernes frelse. Igennem Derby fremtræder borttrykkelsen og 1000 års riget som vigtige elementer i forståelsen af de sidste tider. Der udviklede sig flere forskellige syn i detaljespørgemålene. Se bl.a. Oskar Skarsaune: "Tusinårshåpet", Oslo 1999 siderne 95 til 108.

Horisont; Spalten, hvor redaktionens medlemmer vil forsøge at sætte aktuelle og principielle forhold ind i en større sammenhæng. Spalten vil også indeholde passager fra den kirkelige debat og klip fra forskellige blade og aviser.

Person i GT fundet på gammel kvittering

I september-nummeret af bladet TEL, som udgives af Selskab for Bibelsk Arkæologi kan man læse følgende i artiklen "Person i GT fundet på gammel kvittering" skrevet af Carsten Vang:

I begyndelsen af juli måned i år var Michael Jursa, en professor i assyriske fra Wien, på besøg i British Museum for at undersøge gamle økonomiske dokumenter fra det ny-babyloniske rige (626-539 f.kr.). Museet har mere end 130.000 lertavler skrevet med kile-skrift liggende i dets samlinger, og en stor del af dem venter stadig på at blive læst, oversat og tolket.

På en lille lertavle ... læste professor Jursa navnet 'Nabu-sharussu-ukin'. I Jer. 39,3 nævnes det, at en Nebo-Sarsekim var blandt Nebukadnesars stormænd, da kongen erobrede Jerusalem i 587 f.kr. Nebo-Sarsekim er den hebraiske pendant til det babyloniske 'Nabu-sharussu-ukin'.

Carsten Vang kommenterer selv fundet på følgende vis:

Det nye fund er med til at styrke tilliden til troværdigheden af Jeremiasbogens skildringer. Fundet viser, at den hebraiske version af navnet svarer nøje til den baby-

loniske udgave ... Jer. 39,3 har tilmed den samme titel for Nebo-Sarsekim som i kvitteringen: han er chef for eunukkerne/hofmændene. ... Når en så ligegyldig person viser sig at være helt igennem autentisk, er det nærliggende at antage, at meget andet i Jeremiasbogen også må være det, selv om der ikke er en ydre bekræftelse af det.

Fundet har også en vigtig betydning på et andet område: Det bekræfter entydigt den hebraiske tekst i Jer. 39,3.

Ved siden af overeunukken Nebo-Sarsekim nævner Jer. 39,3 også en hærfører ved navn Nergal-Sareser. Fra en fortegnelse over Nebukadnesars embedsmænd kendes en person med samme navn og titel. Også chefen for livvagten, Nebuzar-adan (39,9.11.13) er kendt fra samtidige kilder. Dette tyder på, at forfatteren til Jeremiasbogen har været ganske godt kendt med den babyloniske hærledelses top.

Profeten Jeremias fik et personligt møde med den babyloniske overkommando umiddelbart efter Jerusalems fald (39,11-14; 40,5). Jeremiasbogens skildring af profeten og hans forkyndelse kommer fra et øjenvidne, som har været tæt på begivenhederne selv og nogle af hovedaktørerne. Det nye fund er med til at sandsynliggøre, at Jeremiasbogen ikke bygger på senere

tiders spekulationer.

Det er langt fra et sjældent eksempel på, at arkæologiske fund kan bekræfte eksistensen af personer omtalt i Bibelen. Mere end 60 personer i GT er fundet i ikke-bibelske tekster fra samtiden.

Det nye fund blev ... først oversat for få måneder siden. Kun få forskere har den fornødne ekspertise til at læse kileskrift. Man kan ikke lade være med at tænke på, hvad der mon gemmer sig i de mange endnu uoversatte lertavler i museets magasiner, som kan være med til at belyse GT, når deres indhold kommer for en dag.

Vi behøver ikke at skamme os. Hvis nogen skulle have glemt det, er der meget i Bibelen, der er bekræftet eller sandsynliggjort på andre måder. Det skal vi ganske vist ikke bygge vores tro på, men derfor er det da frimodighedsskabende at læse, hvordan ikke-bibelske tekster bekræfter Bibelen.

Er det let at være en kristen?

Siden den første kristne martyr, Stefanus, i sin tid blev stenet ihjel, er utallige kristne blevet forfulgt og forulempet på grund af deres tro. Det sker også for kristne i dag. Her i Danmark er det måske især de helt unge, der er udsat, mens de fleste af os med flere år på bagen skal lede lidt længe i vores bagage for at komme i tanker om en situation, om hvilken vi kan sige, at dér gjorde det ondt at være en kristen, dér blev vi forfulgt!

Vi kan derfor let glemme vores kristne brødre og søstre i andre dele af verden, der har det uhyggeligt svært.

Jesus selv blev forfulgt og han har ikke lovet os andet. "En tjener er ikke større end sin herre. Som de forfulgte mig, vil de også forfølge jer." (Joh 15,20)
For nylig rapporterede Åbne Døre følgende fra Nordkorea, der pt. står øverst på listen over lande, hvor det er meget svært at være en kristen:

Antallet af nordkoreanere, som sidder fængslet i koncentrationslejre er langt højere end tidligere antaget.

"Det er ikke utænkeligt, at antallet af fængslede overstiger en million," siger

Simon, der er leder for Åbne Døres arbejde i Nord Korea. "Mange lejre er så store, at de ikke bliver genkendt som lejre på satellitfotos. De består af hele landsbyer." Af sikkerheds hensyn afslører Simon ikke, hvordan undersøgelsen er blevet udført. "Der er mange liv på spil."

De otte fængsels-lejre for politiske fanger rummer sandsynligvis mellem en halv og en hel million mennesker. Desuden er hundredtusinder af nordkoreanere sat til dagligt at arbejde i de 30 andre lejre. Dette rapporteres af Åbne Døre på grundlag af research, som er blevet udført i landet. Simon, som gennem forskellige netværk har forbindelse med titusinder af kristne i Nord Korea, anslår, at antallet af undergrundskristne er mindst 200.000, og det er sandsynligt, at der er så mange som et sted mellem 400.000 og en halv million. Mindst en fjerdedel af de kristne sidder på grund af deres tro fængslet i politiske fængsels-lejre, som man sjældent slipper ud fra i live.

"I Nordkorea er det strengt forbudt at være kristen," sagde Simon. "Enhver, der har en Bibel, bliver sammen med hele sin familie sendt til en koncentrationslejr. Flygtninge, som bliver anholdt i Kina eller Nordkorea kan blive idømt nogle få års fængsel i en

fængsels-lejr. Men hvis myndighederne i Nordkorea opdager, at flygtningene har været i kontakt med kristne, får de en langt mere brutal behandling. Tortur og henrettelse forekommer ofte.

Åbne Døre modtager flygtninge i Kina, men det antal, der krydser grænsen, er dalende, rapporterer Simon.

"Det er så vanskeligt at krydse nogen af grænse-floderne. Fælder er sat op på den nordkoreanske side – deriblandt faldgruber med bambusspyd. På begge sider af floden er der opsat høje pigtrådshegn. Der bliver regelmæssigt foretaget razziaer i både Nordkorea og Kina for at arrestere flygtninge og dem, der hjælper dem. Kina har installeret kameraer og tilbyder dusører til dem, der anmelder flygtninge. Desuden vanker der store bøder til dem, der hjælper illegale nordkoreanere."
Simon appellerer indtrængende til forbøn, specielt i de resterende måneder af dette år.

"Vi har lagt mærke til, at spion-aktiviteterne er blevet kraftigt intensiveret i de områder, der modtager flygtninge. Nordkoreanske spioner forsøger at infiltrere de netværk, hvor de tager sig af flygtninge. Det er næsten udelukkende kristne, der stadig tør tage sig af de nordkoreanere, der er

flygtet.”

”Der er klare tegn på, at Kina ønsker at hjemsende de fleste af dette års flygtninge. Næste år, under optakten til de olympiske lege, kan Kina så spille fjølgelig ved ikke at deportere flere flygtninge. Mange flygtninge har forladt deres skjulesteder og søger efter nye steder, hvor de håber, at de vil være sikre. Dette er en ekstremt risikabel opgave, i hvilken Åbne Døre også er involveret. Hvis der nogensinde har været et tidspunkt, hvor Nordkorea har haft brug for forbøn, så er det nu,” siger Simon.

Dette er med tilladelse hentet fra Åbne Døres hjemmeside www.forfulgt.dk og er bare ét eksempel. Kristne forfølges også mange andre steder i verden. Må dette medføre endnu flere foldede hænder. Der trænges meget til forbøn! Så er det i øvrigt meget tankevækkende, at Jesus rejste sig op i himmelen, da Stefanus døde! (ApG 7, 55-56)

LDM

Emerging Church

Septemhernummeret af Menighedsfakultetets tidsskrift, IXTYS, handler om Emerging Church-bevægelsen. Der er artikler med forskellige vurderinger af bevægelsens teologi og budskab. Den lutherske teolog John T. Pless anlægger et tydeligt kritisk perspektiv. Han er fra den amerikanske Missourisynode, som i bibelsyn og evangelieforståelse står Luthersk Mission meget nær. Joh T. Pless påpeger bl.a., at Emerging Church lægger mere vægt på at tale om, hvordan vi bør leve og opleve kristenlivet, end på, hvordan vi bliver frelst. De begynder med etik, spiritualitet og idealer om et autentisk liv frem for med den bibelske lære om, hvordan vi bliver frelst. Det er ifølge Pless fatalt. For det sande kristenliv udspringer netop af den frelsende tro på Jesus. Sandt åndeligt liv skabes af Ånden i vore hjerter, når han herliggør Jesus for os som vores frelser. Det havde Luther syn for. Derfor prioriterede han omvendt:

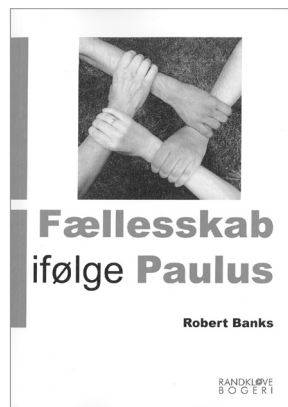
”Luther er faktisk meget radikal, når han begynder med dogmer og ikke livet, ikke med menneskelig autencitet, men med autentiske ord fra Gud i lov og evangelium. Etik er ikke frelsende ... Emerging Church

er ikke nær så fri fra den sørgelige moralisme, som de udtrykker så stærk en misbilligelse af. Gerhard Forde har gjort den meget nyttige observation, at de, der begynder med frihed som udgangspunkt, uvilkårligt vil ende i trælbandethed. Kun en teologi, som begynder med forudsætningen, at menneskeheden er i fangenskab, kan ende i frihed, den frihed, som Ånden giver. Med al deres tale om Ånden er Emerging Church et prøvestykke på postmoderne spiritualitet. Denne spiritualitet er præget mere af den menneskelige ånd end af Den Hellige Ånd. Det er en spiritualitet, som søger at blive fri, men som i sidste ende må bukke under for sin egen legalisme. Sværmeri er altid kvælende. Derimod gælder: ’Hvor Herrens Ånd er, dér er der frihed (2 Kor 3,17)’ ... Helligånden er den ’sky’ person i treenigheden ... Han prædiker nemlig ikke sig selv, men Kristus. Og at prædike Kristus skaber ikke spiritualitet, men tro, tro som er aktiv i kærlighed til næsten. Der er forskel på dette!”

MV

Om bogen; Der er meget at lære om det at være menighed.

AF LARS MORTHORST CHRISTIANSEN

Fællesskab ifølge Paulus

Robert Banks

Randløve Bogeri 2007

240 sider, kr. 225,-

Guide til kristendom - ledervejledning

24 sider, kr. 20,-

Forlaget Randkløve Bogeri har indledt deres udgivelser med denne bog om Paulus' tanker om det at bygge og være kirke. Altså hvilke tanker Paulus gør sig om det at være kirke sammen. Det kommer der en interessant bog ud af.

I udgangspunktet har jeg dog nogle kritiske bemærkninger til udvælgelsen af de skrifter, som ligger til grund for forfatterens gennemgang. Han udelader nemlig allerede på side 13 pastoralbrevene, (1 og 2 Tim og Tit) og giver dem en meget sparsom behandling i et appendiks. Det synes jeg ikke er et frugtbart udgangspunkt. Det gør også, at hans tale om fx kvindens plads i menigheden – i bedste fald – bliver noget ulden.

På trods af disse forbehold er der meget at lære om det at være menighed – Guds menighed på jord. Bogen igennem bliver læseren præsenteret for de mange og stærke billeder som bruges om menigheden, såsom "en kærlig familie", "et legeme" og "en himmelsk realitet". Det er sigende og stærke billeder, som gør, at vi har lov at tænke stort og levende om vores kristne, jordiske forsamling. Ikke fordi vi er noget i os selv, men vi er en del af noget stort – i Kristus.

Bogen giver gode og levende indtryk af tankegodset både i og udenfor kirken i de første årtier efter Kristus. Den giver stærke og vigtige bidrag til vores tænkning om dåb og nadver som udtryk for, at fællesskabet har fysiske nedslag.

Når det drejer sig om det centrale i Paulus'

lære, kan man undre sig over, at han først og fremmest fremhæver frihed og ikke frelse. Selvfølgelig er begreberne viklet ind i hinanden, men jeg synes ikke prioriteringen er naturlig, når man læser Paulus som helhed.

Endelig er der tankevækkende afsnit om forholdet mellem den synlige og den usynlige menighed, altså den kæmpende og den sejrende menighed. Han bruger andre ord for det, men fint også at få sat ord på denne del af det store fællesskab, som vi er en del af.

Hvis man vil læse mere om emnet bliver man kun delvis hjulpet af de litteraturhenvisninger der er til hvert kapitel. Dels er bøgerne alle fra før 1994, dels er de alle fra den engelsksprogede verden.

På trods af disse kritiske bemærkninger er der mange tankevækkende pointer om det fællesskab, vi som kristne er tænkt ind i – også i en tid hvor individet står i centrum.

AF JETTE CHRISTENSEN

Med korset i fokus

Mål og motiver i liv og tjeneste

D. A. Carson

LogosMedia 2007

139 sider, kr. 178,-

Carsons bog *Med korset i fokus* er, trods sin ringe størrelse, ikke en bog, man hurtigt bliver færdig med. Ikke fordi den er svær at læse, men fordi der er så meget godt i den.

Det er en gennemgang af udvalgte kapitler i 1. Korintherbrev, hvor ordet om korset igen

og igen trækkes frem som fundamentet, ikke kun for frelsen og troen men også for lederskab og det kristne liv i det hele taget. Bogen er inddelt i fem kapitler, hvor også store emner som den kristne frihed og ansvaret for mine medkristnes samvittighed tages op. Som afslutning på hvert kapitel er der en overskuelig række gode spørgsmål til eftertanke og repetition. Jeg savnede indimellem kildehenvisninger, men det ville dels gøre læsningen tungere og målgruppen ville blive en anden.

Det er en bog, der er god for troen. Det er en sund og vigtig påpegning af, at det virkelige er ordet om korset, der er det eneste, der bærer. Vi kan ville meget andet og have oprigtige ønsker for de forskellige tiltag, vi sætter i gang for at få evangeliet ud til flere, men Carson minder os – med Paulus – om, at det aldrig må blive på bekostning af ordet om korset. Det vil til alle tider være dårskab (for nu at bruge det ikke så mundrette danske ord) for det menneske, Guds Ånd endnu ikke har virket i, om vi så pakker det ind i PowerPoint og festlige indslag.

Bogen henvender sig hovedsageligt til kristne ledere og er i sit ligefremme og ærlige sprog en god påmindelse om, at Paulus' ord til korintherne ikke kun

står i det Nye Testamente som hyggelig historielæsning, men i allerhøjeste grad er aktuelle ind i vores tid.

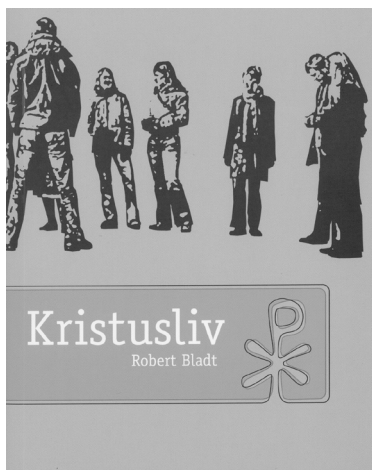
Selv om målgruppen først og fremmest er de kristne ledere, er der meget at hente for alle andre, der har fået åbenbaret Guds hemmelighed, ordet om korset, som Guds kraft.

Den udfordrer til at leve det kristne liv, hvor korset ikke bare hænger om halsen, men er selve ryggraden.

Det er jo menneskers frelse, det gælder.

Personligt; Hvor har jeg været glad for at læse den bog.

AF BENT NIELSEN

Kristusliv

Robert Bladt

Creto Forlag 2007
223 sider, kr. 220,-

Er der ikke snart skrevet bøger nok i denne genre? Der er jo udkommet metervis af åndelig opbyggelseslitteratur. Kan man blive ved at finde på nyt?

Mon der er flere, der får sådanne tanker, når der kommer en ny af slagsen?

Efter at have læst bogen "Kristusliv" har jeg måttet erkende at så enkelt er det nu ikke, for hvor har jeg været glad for at læse den bog. Jo, meget er skrevet før, men det er godt at få det sagt på en ny måde i den hverdag, der er lige nu. Det gør Robert Bladt.

"Kristusliv" er en efterfølger af bogen "Kristustro" (Creto, 2005) af samme forfatter, men kan udmærket læses alene. Jeg har desværre ikke læst den første, men nu

I indledningen inviterer forfatteren til at vandre ind i det kristne livs mange forskellige discipliner og udtrykker et ønske om at bogen kan give inspiration til at praktisere den kristne tro. Her er et godt forsøg. Det gøres i 4 hovedafsnit:

Kristusliv, hvor det Bladt kalder kristuslivets "5 søjler": Omvendelse, udvælgelse, dåb, bekendelse og tro, bliver gennemgået.

Menneskeliv: "Hvordan finder vi frem til det sande, ægte, livsbekræftende menneskeliv? ...

Det gør vi ved at Gud Fader får sat det samme aftryk i os som han satte i sin førstefødte søn, Jesus af Nazaret. Dernæst må vi lade Faderens aftryk i os finde udtryk i den måde vi lever vort liv på som

mennesker" (citat fra bogen side 42). Det, Bladt kalder "udtrykket", konkretiseres ved en gennemgang af de 10 bud suppleret med tanker om relationen til naturen og til "mig selv".

Fromhedsliv: "Ethvert kristusliv næres og styrkes gennem et fromhedsliv" (side 114). Gennem fromhedslivet (bøn, lytte til Guds ord, nadverfællesskabet) sættes forsoningens aftryk, som igen kommer til udtryk i den kristustroendes liv.

Efter min vurdering er det en fin følgeslutning Bladt gør her.

Tjenerliv: Helligånden sætter aftryk og præger den kristustroende. Det kommer til udtryk i et tjenerliv for Jesus. "Udtrykket" er her tjeneste for menigheden og medmennesker.

Sidst i bogen er der et skriftstedsregister – fint.

Det er en præst, der skriver her, konstaterer jeg; ikke mindst når der tales om menigheden. Men det er jo ikke en bog om kirkesyn, så lad det nu ligge.

Bogen er derimod en troslære for almindelige mennesker, skrevet i et sprog, der er befriende rensat for uforståelige ord. Det er ikke alle givet, at have Bladts evne til at udtrykke sig så enkelt, som han gør om de store spørgsmål i kristuslivet. ➤

Fundamentet er der ikke tvivl om. En hel og troværdig bibel. Bogen er fyldt med gode henvisninger til det fundament. Forfatterens ”spil” på, at den treenige Guds *aftryk* (eller *prægning*) giver sig *udtryk* i Kristusliv i praksis, var en god ”tone” at lytte til. Det satte sig lidt som en hovedsag i mig.

Lige en tilståelse. Billeder fremmer modtagelsen af budskabet (jeg er næppe den eneste).

De mange gode billeder i bogen peger på sagen og understreger bare, at livet med Jesus har med det pulserende *liv* at gøre. Kristusliv er ikke bare dogmer, men trosliv i praksis.

Budskabet; Oversigt 2007

UDARBEJDET AF ANNLISE LARSEN

	Nr.	Side
Leder		
Karlsen, Alex Dahl: Den nødvendige kritik	4	2
Karlsen, Alex Dahl: Ukrudtet og hveden	6	2
Poulsen, Flemming Bak: Hovedet koldt, hjertet varmt	5	2
Poulsen, Flemming Bak: (U)ægte troværdighed	2	2
Vigilius, Mikkel: Kirken må til stadighed reformeres	1	3
Vigilius, Mikkel: Hvordan holde gudstjeneste?	3	2
Temaartikler		
Andersen, Ole: Tegnene på Jesu genkomst	1	8
Andersen, Børge Haahr: Manden er kvindens hoved – eller hvad?	5	18
Andersen, Kristian: En sikker himmel	4	22
Fogh, Niels Jørn: Folkekirke, frimenighed – og formaning	6	6
Hadberg, Henrik: Når formaningen ikke kommer frem...	6	4
Hessellund, Dan: Lovløshedens trussel mod Guds folk	2	4
Hedelund, Lorens: Islams historiske oprindelse	3	4
Jørgensen, Bent Houmaa: Når troen prøves	4	4
Kallestrup, Lissy: På Herrens velsignelse beror alt	5	14
Karlsen, Alex Dahl: Bogartikel: Koranen	3	17
Kjær, Torben: Hvad siger Ny Testamente om menighedstugt	6	14
Larsen, Bent: Når evangeliet tømmes for kraft	2	17
Lind, Irene Rønn: Privilegeret ungdom – unge under pres	4	8
Lyrstrand, Vagn: Luthers opgør med de ”lovløse”	2	8
Madsen, Anni: Udbrændt og stresset – En synder under Guds nåde	4	14

.....					
	Nr.	Side		Nr.	Side
Mogensen, Kristian: Missionsudfordringen frem mod Jesu genkomst	3	12	Olofson, Thomas: Irenæus	2	28
Munch, Per: Formaning	6	9	Olofson, Thomas: Athanasius	3	38
Munk, Claus L: Er Bibelen klar i spørgsmålet om tjenestedeling	5	4	Olofson, Thomas: Anselm af Canterbury	4	25
Nielsen, Allan Graugaard: Teologi og psykologi, sjælesorg og terapi	4	18	Skovgaard-Holm, Carsten: Aktuell luthersk-roseniansk forkyndelse til frigørelse	3	23
Nissen, Hans Erik: Gud, hjælp os at holde dine bud	2	14	Skydstofte, Jørgen: Omrids af nyere kristen skolehistorie	1	16
Olsen, Peter: Kvindelige forkyndere i LM?	5	8	Skaaheim, Anfin: Hvad vil det sige at være evangelisk-luthersk?	2	20
Olsen, Ditte: Snart – det sidste lyn	1	15	Vang, Carsten: Tekstkritik og bibelkritik: Gammel Testamente	6	21
Olsen, Ditte: Du som var	2	13			
Olsen, Ditte: Åbent brev til Gud	3	11	Kristus i Mosebøgerne		
Olsen, Ditte: Tvivlens angst – Herlighedens dække	4	13	Karlsen, Alex Dahl: Ypperstepræsten skaffer Herrens folk hans velbehag	3	40
Olsen, Ditte: Evas dagbog	5	22	Karlsen, Alex Dahl: Blodets betydning for tjenesten	4	28
Petersen, Lars: At leve med Jesu genkomst for øje	1	12	Karlsen, Alex Dahl: Syndens dybde og nådens magt	5	29
Schmidt, Birger Reuss: Folkekirke, frimenighed – og formaning	6	6			
Sørensen, Enok: At bringe evangeliet til muslimer	3	8	Hebræerbrevet		
Tinglund, Jais H: At tyde tidens tegn	1	5	Wind, Thomas: Formaninger til tro og udholdenhed	1	24
Toräng, Patrik: Kirketugt i kirkens historie og i vore dage	6	17			
Andre artikler			Horisont		
Kjær, Torben: Tekstkritik og Det nye Testamente	5	23	Jørgensen, Bent Houmaa: Hver femte dansker tror Jesus genopstod	3	21
Kaas, Ebbe: Christian Møller – 100 år efter hans død	6	24	Karlsen, Alex Dahl: Berømte kirkeledere angrebet	2	24
Nummela, Leif: Der er ingen bagdør til himlen	2	23	Karlsen, Alex Dahl: Du er dig og du duer ...?	5	26
Nummela, Leif: Pietisterne var forud for deres tid	3	37	Karlsen, Alex Dahl: Menneskesyn på arbejde	3	20
Nummela, Leif: Døden og de sidste fristelser	1	22	Karlsen, Alex Dahl: Person i GT fundet på gammel kvittering	6	28
Olsen, Peter: Evangelikalismens historie I	3	28			
Olsen, Peter: Evangelikalismens historie II	3	33			

	Nr.	Side		Nr.	Side
Kaas, Ebbe: Den tavse biskop	2	25	Carson, D. A.: Med korset i fokus	6	32
Madsen, Lene Due: Er det let at være en kristen?	6	29	Ekvik, Steinar: Ta' det som en mand	3	45
Madsen, Lene Due: Pietismen som demokratisk grobund	4	33	Hansen, Henrik Haahr: Hvil i fred	1	35
Madsen, Lene Due: Tro mod tro	2	27	Højlund; Christoffer: Vær som Jesus	2	36
Poulsen, Flemming Bak: Evangelisation og det nye danmarkskort	2	26	Jacobsen, Ernst: Det begyndte i København	1	34
Poulsen, Flemming Bak: Lærediskussion og postmodernitet	5	28	Jensen, Erik: Herregårdsmissionær og kordegn	2	35
Vigilius, Mikkel: Dansk Oase – en økumenisk bevægelse	5	27	Kiilerich, Søren: Kend Jesus – gør Jesus kendt	1	36
Vigilius, Mikkel: Emerging Church	6	30	Kofod-Svendsen, Flemming: Døden, sorgen, håbet	4	36
Vigilius, Mikkel: Foruroligende fornægtelse af GT's Gud	2	27	McLaren, Brian: Historien vi finder os selv i	3	46
Vigilius, Mikkel: Pinsegudstjenester og bibeltroskab	4	32	Nielsen, Søren: Guide til kristendom	5	33
Bøger			Olsen, Peter: Jesus & Apokryferne	5	35
Andersen, Leif: Teksten og tiden	2	31	Ortberg, John: Vil du gå på vandet, må du ud af båden	1	30
Banks, Robert: Fællesskab ifølge Paulus	6	31	Pawson, David: Beåndet	4	34
Benner, David G: At vandre sammen	1	28	Schmidt, Robin: Alt bli'r nyt	4	35
Bladt, Robert: Kristusliv	6	33	Stidsen, Flemming: Vær fuldkommen	3	44
			Skovgaard-Holm, Carsten: Ekstrem hverdag	3	48
			Valen-Sendstad, Olav: Drømmen om den frie vilje	5	34
			Wikstrøm, Owe: Med ikonen i lommen	3	43
			Øystese, Ole: Kristen i dag	1	33

Udgiver

Luthersk Mission
Industrivænget 40
3400 Hillerød
Bladnr. 47700

Returneres ved varig adresseændring

budskabet